

ONKRAJ PANIKE?

RAZISKOVANJE PODNEBNE MOBILNOSTI
V SENEGALU, GVATEMALI, KAMBODŽI IN KENIJI

POVZETEK ŠTUDIJ

**#CLIMATE
OFCHANGE**

Co-funded by
the European Union

Naslov

Onkraj panike?

Podnaslov

Raziskovanje podnebne mobilnosti v Senegal, Gvatemali, Kambodži in Keniji. Povzetek študij.

Naslov izvirnika

Beyond Panic: Exploring Climate Mobilities in Senegal, Guatemala, Cambodia and Kenya - Case Study Report

Avtorji

Elena Giacomelli, Elisa Iori, Susanna Villani, Sarah Walker, Pierluigi Musarò, Matteo Vittuari, Marco Borraccetti, Elisa Magnani

Slovensko uredništvo publikacije

Albin Keuc, Patricija Vrtič

Oblikovanje

Svetilka d.o.o.

Fotografija na naslovnici

Chim Arn, 59, in njegov vnuk v svoji vasi v okraju Pouk opazujeta nevihto (Siem Reap)
©RounRy

Fotografija na zadnji strani

Maria Candelaria Carillo Tomás in njen sin iz vasi Huehuetenango
©SergioLópez-SenderMérida

Založnik

SLOGA, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč

Kraj izida

Ljubljana, Slovenija

Datum izida

marec, 2023

Spletna izdaja

www.sloga-platform.org

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 145357827

ISBN 978-961-95135-6-9 (PDF)

Metodološka opomba: Številke in odstotki, prikazani v tabelah, so rezultat zaokroževanja. Decimalna števila so prikazana le v besedilu.

Publikacija je nastala v sklopu evropskega projekta End Climate Change, Start Climate of Change. Projekt sofinancirata Evropska komisija, v okviru programa DEAR (Development Education and Awareness Raising), in Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije. V Sloveniji projektne aktivnosti vodi Platforma SLOGA.

Predstavljena stališča v publikaciji nujno ne odražajo stališč Evropske unije in /ali Vlade Republike Slovenije.

Več o projektu na www.climateofchange.info/slovenia.

Kdo je podnebni migrant? In kako lahko razpravljamo o zapleteni povezavi med podnebno krizo in migracijami na način, ki je tvoren in koristen za tiste, katerih življenje ter preživetje sta zaradi podnebne krize najbolj ogroženo? To so samo nekatera izmed vprašanj, ki se jih lotevamo v tem poročilu, in ki so bila v središču številnih razprav v okviru projekta #ClimateOfChange, za katerega smo to poročilo pripravili. Vprašanja, ki so, žal, tako kot vse stvari, povezane z migracijami, po svoji naravi globoko politična. V iskanju odgovorov nanje smo se oprli na empirično raziskavo **iz študije primerov štirih držav: Kambodže, Gvatemale, Kenije in Senegala**. Raziskavo je izvedla interdisciplinarna raziskovalna skupina Univerze v Bologni, ki je upoštevala kombinirani sociološki, kmetijski in prehranski sistemski pristop ter človeško-geografske in pravne vidike v sodelovanju s partnerskimi organizacijami na terenu, saj zaradi pandemije covid-19 nismo mogli obiskati držav iz študije primerov.

Ljudje se že stoletja selijo kot odziv na spremembe v svojem okolju, pogosto sezonsko. Tako v *Atlasu okoljskih migracij* (Ionesco, Mokhnacheva in Gemenne, 2016) navajajo primere pred 45.000 leti, kjer so pri porazdelitvi prebivalstva imele vlogo okoljske spremembe in naravne nesreče. Vendar so v mednarodni skupnosti šele v približno zadnjih 20 letih začeli prepoznavati širše povezave in posledice, ki jih imata spreminjajoče se podnebje in okolje na mobilnost ljudi (Laczko in Aghazarm, 2009). V zadnjem času smo priča vse bolj alarmantnim narativom o »podnebnih migrantih« kot invazivni grožnji, ki se v velikem številu selijo iz globalnega juga na globalni sever. Kljub dejstvu da **gre v veliki večini primerov za notranje migracije** oziroma migracije v sosednje države. Postaja vse bolj očitno, da se nekateri ljudje, ki so najbolj ranljivi zaradi podnebne krize, ne bodo mogli seliti, saj je mobilnost odvisna tudi od socialnega in ekonomskega kapitala. Bolj večplastna sporočila se spet pogosto izgubljajo v medijskem diskurzu, številke pa se uporabljajo oziroma zlorabljajo za zaostrovanje narativa

zastraševanja (Boas et al., 2019; Durand-Delacre et al., 2021; Lietaer in Durand-Delacre, 2021). Kot poudarjata Baldwin in Bettini, se same podnebne spremembe pogosto prikazujejo kot »migrantska kriza v nastajanju« (2017, str. 1).

Obstajajo pomembna kritična znanstvena dela, v katerih so preučevali povezave med podnebno krizo in migracijami (Geddes et al., 2012; Baldwin, 2013; Bettini, 2013; Boas et al., 2019; Durand-Delacre et al., 2021). Raziskovalci so pokazali, da »podnebnih migrantov ni možno kategorizirati in jih empirično jasno ločiti od nepodnebnih migrantov« (Boas et al. 2019, str. 902). Neposredne povezave ni in za številne ljudi so migracije lahko stalen proces, ne pa enkratna odločitev in dejanje, medtem ko so dejavniki, ki vplivajo na odločitev o migracijah, zapleteni in številni (Kelman, 2020). Zaenkrat še ni dovolj empiričnih študij in zanesljivih modelov, da bi lahko vzpostavili niz nespornih vzročnih povezav med podnebnimi spremembami in migracijami (Boas et al., 2019; Renou and Diallo, 2019; Durand-Delacre et al., 2021).

Kljub temu je jasno, da imajo vplivi podnebnih sprememb vse hujše posledice, zaradi česar postajajo življenje in življenjski pogoji mnogih ljudi vse bolj nevzdržni. V svojem nedavnem poročilu v Medvladnem odboru za podnebne spremembe (IPCC) (2021) ugotavljajo, da človeška dejavnost spreminja podnebje kot še nikoli doslej in včasih nepopravljivo. V poročilu, ki ga je generalni sekretar ZN António Guterres opredeli kot »rdeči alarm za človeštvo«, opozarjajo, da smo priča vse bolj ekstremnim vročinskim valovom, sušam in poplavam ter da je bila ključna temperaturna meja presežena v dobrem desetletju. Četudi je podnebna kriza lahko prisotna po vsem svetu, se vplivi ne čutijo na enak način.

V Središču za raziskave epidemiologije nesreč (The Centre for Research on the Epidemiology of Disasters, CRED) so ugotovili, da je pri ljudeh v najrevnejših državah v primerjavi s prebivalci v

bogatih državah v povprečju šestkrat bolj verjetno, da se bodo zaradi posledice nesreč poškodovali, izgubili dom, bili razseljeni ali evakuirani ali bodo potrebovali nujno pomoč (2018). Posledično stroški podnebnih sprememb, povezani z ljudmi, v veliki meri padejo na države z nizkimi in srednjimi dohodki: izpostavljenost tveganju in stopnje trpljenja določa raven gospodarskega razvoja, ne pa podnebje samo po sebi (CRED, 2018). Obstaja globoka neenakost v vplivu naravnih nesreč, tako so na primer raziskovalci pokazali, da je orkan Katrina in kasnejše razseljevanje prebivalstva v ZDA veliko bolj povezano s socialnimi in političnimi vzroki, vključno z rasnimi neenakostmi, kot zgolj z ozko naravnimi.

Tudi mobilnost po vsem svetu doživljajo na zelo različne načine. Kot sta leta 1999 poudarila Hirst in Thompson, države še vedno nadzorujejo svoje meje in čezmejno gibanje ljudi, zato kljub retoriki globalizacije »večina svetovnega prebivalstva živi v zaprtih svetovih, ujetih v past loterije rojstva«. Tako je svoboda gibanja v današnjem svetu postala razslojevalni dejavnik (Bauman 1998; Mezzadra in Neilson, 2013) in tiste skupine, katerih spontana mobilnost velja za sumljivo, so lahko predmet prisilne nemobilnosti (Musrò, 2019). Indeks potnih listov¹ je dokaz velikih razlik v mobilnosti po vsem svetu, pri čemer uvrstitev na lestvici temelji na številu destinacij, do katerih imajo njegovi imetniki dostop. Vse štiri države iz študije primerov so na tem indeksu uvrščene zelo nizko. Medtem ko lahko denimo mlada oseba iz Evropske unije relativno preprosto potuje po vsem svetu zaradi dela ali študija, s čimer si izboljša zaposlitvene možnosti ali bogati življenjske izkušnje, mladi iz teh območij tega ne morejo.

S ciljem »denaturalizacije« podnebne krize, ki jo pogosto upodabljajo kot naravno nesrečo, s čimer postanejo nevidni tako družbena in politična

odgovornost kot globalne neenakosti v srži krize, se v naši raziskavi opiramo na koncept »pravične mobilnosti« sociologinje Mimi Sheller (2018). S tem se razširja pojem podnebne pravičnosti in naše razumevanje z vključitvijo podnebnih sprememb, netrajnostne urbanizacije in nevzdržnih sistemov nadzora meja kot kombinirane krize. Koncept odraža medsebojno povezane sklope, ki izhajajo iz projekta: pravico do mobilnosti in pravico do življenja v zdravem okolju ter neenakopraven dostop do teh pravic po vsem svetu. S tem pristopom se priznava vpliv kolonializma tako na mobilnost kot na prostore in da je sposobnost prilagajanja zelo neenakomerna in jo narekujejo intersekcionalni vidiki, kot je položaj posameznika glede na kapital, spol, etnično pripadnost, razred, raso (Boas et al., 2019). Dejansko imajo **intersekcionalni dejavniki** ključno vlogo pri vplivu podnebne krize: »Ranljive skupnosti niso homogene; namesto tega so intersekcionalno spolno opredeljene (po razredu, rasi, avtohtonosti, statusu migranta itd.).« (Sultana, 2021, str. 3). Pri intersekcionalnosti se opiramo na prepletene sisteme zatiranja in izkoriščanja, ki povečujejo ranljivost.

V tem poročilu bomo razkrili nekatera dejstva za strašljivimi naslovi o t. i. »podnebnih migrantih« s poudarkom na študijah primerov štirih državah. V poročilu se opiramo na dožemanje in življenjsko realnost podnebno ranljivih ljudi **v štirih državah iz študije primerov**² s ciljem združevanja njihovih stališč. V teh državah za ljudi, na katere se osredotoča to poročilo, podnebna kriza ni grožnja v prihodnosti kot za številne evropske države (čeprav se tudi tukaj vse pogostejše pojavljajo požari, suše in obalna erozija). Za ljudi v tem poročilu je podnebna kriza realnost tukaj in zdaj ter terja pozornost in odziv politike takoj. A odzive politike, ki so raznoliki in uravnoteženi ter ne sodijo v narative o izrednih razmerah, s katerimi se tvega, da bodo ljudi, prisiljene v selitev, po krivem uokvirili kot grožnjo.

1. <https://www.passportindex.org/>

2. S konceptom intersekcionalnosti opisujemo načine, kako se sistemi neenakosti, ki temeljijo na spolu, rasi, etnični pripadnosti, spolni identiteti, invalidnosti, razredu in drugih oblikah diskriminacije, »križajo« (CIJ - Center za intersekcionalno pravičnost).

SENEGAL

ŠTUDIJA 1

SENEGAL

ŠTUDIJA 1

Senegal je izjemno ekološko občutljiv in se sočasno sooča z dvigom morske gladine, obalno erozijo, zasoljevanjem tal, viharji na morju ter izčrpavanjem staleža rib in izginjanjem biotske raznovrstnosti. V državi imajo veliko število podnebno občutljivih gospodarskih dejavnosti, vključno s kmetijstvom in ribištvom. To je posledica visoke gostote prebivalstva in koncentracije skoraj vseh gospodarskih dejavnosti na obalnih območjih. Približno 65 % prebivalstva živi v obalnih območjih, poseljenost je večinoma koncentrirana okoli Dakarja in drugih mestnih območij. Senegal je glede na dvig morske gladine uvrščen kot osma najbolj ogrožena država. Čeprav ima večina države tropsko podnebje, so severne regije Senegala (na območju Sahela) sušne.

Območja, vključena v študijo primera (Dakar in St. Louis), smo izbrali namenoma, da bi zajeli nekatere kompleksnosti mobilnosti in povezavo podnebne krize z zgodovinskimi vzorci mobilnosti. Podeželski migranti iz notranjih regij Senegala se selijo v mestna obalna območja zaradi dela, pogosto v ribiškem sektorju, da bi financirali svoje kmetijske dejavnosti. V preteklosti sezonski, danes pa se zgodovinski vzorci mobilnosti spreminjajo zaradi kombiniranih učinkov podnebne krize in socialno-ekonomskih strukturnih dejavnikov, ki uničujejo kmetijski vir preživetja. Hkrati na lokalni ribiški sektor vplivajo urbanizacija, izseljevanje s podeželja in podnebna kriza. Ribiške skupnosti so tako hkrati vstopne in tranzitne točke za migrante iz notranjih podeželskih območij, pa tudi iz nekaterih sosednjih držav, ter izhodišče za nekatere, ki želijo imeti boljše življenje v Evropi.

Ameth Sène Diagne na obisku svoje nekdanje vasi, ki jo je poplaval morje v Langue De Barbarie (Saint-Louis) ©ElenaGiacomelli

Prebivališče v Khyar Yalli, zasilnem taborišču za ljudi, razseljene zaradi obalne erozije ©ElenaGiacomelli

1. METODOLOGIJA

Raziskavo je izvedla interdisciplinarna raziskovalna skupina, ki je upoštevala kombinirani sociološki, kmetijski in prehranski sistemski pristop ter človeško-geografske in pravne vidike. Pred terenskim delom je bila opravljena celovita teoretična raziskava skupaj z intervjuji na daljavo s ključnimi deležniki. Terensko delo je maja 2021 izvedla raziskovalna skupina UNIBO v Dakarju in Saint Louisu, ki je sodelovala z dvema senegalskima moderatorjema.

Uporabljene so bile kvalitativne metode:

1. **Enomesečni podnebni dnevnik** (Giacomelli in Walker, 2021): 30 udeležencev (15 s podeželja - St. Louis, 15 iz mestnih območij - Dakar)
2. **Fokusne skupine**: 4 skupine (v vsaki 5-10 udeležencev različnega spola in starosti): 2 v Dakarju, 2 v Saint Louisu
3. **Poglobljeni intervjuji**: 35

Enomesečni podnebni dnevnik

30 udeležencev

4 fokusne skupine

s po 5 do 10 udeleženci v vsaki skupini

35 poglobljenih intervjujev

2. IZSLEDKI RAZISKAVE

- Preplet socialnih, ekonomskih in geopolitičnih dejavnikov: podnebne spremembe; migracije; uničevanje okolja; urbanizacija itd.;
- Podnebne spremembe poslabšajo že obstoječe razmere;
- Podnebne spremembe kot diskurz hegemonije in vplivanja: tveganje za legitimizacijo trenutnega stanja, prenos politične odgovornosti in depolitizacija vprašanj mobilnosti = podnebne spremembe kot simptom, ne vzrok;
- Posamezniki z najmanj socialnega/ekonomskega kapitala so najbolj izpostavljeni vplivu podnebnih sprememb;
- Poglavitni dejavniki tveganja: podnebne spremembe; politično posredovanje; tuji sporazumi o ribolovu (predvsem z EU) – prilaščanje oceana;
- Hitra in nenačrtovana urbanizacija, ki jo spodbuja naraščajoče izseljevanje s podeželja;
- Pomanjkljivo ravnanje z odpadki (+ odlaganje odpadkov EU v Senegal);
- Vzorci mobilnosti so se zaradi podnebne krize spremenili (večje notranje migracije s podeželja na obalna območja, kot sta Saint Louis in Dakar, nekateri gredo naprej na Kanarske otoke v Španiji).
- Želja po pravični mobilnosti – oditi in se vrniti. Omejena s trenutnim mejnim režimom.

Mamadou Khary Seck in njegova družina bivajo v Khyar Yalli po uničenju njihove hiše ob obali ©ElenaGiacomelli

2.1 SOVRAŽNO OKOLJE

V Senegalu imajo veliko podnebno občutljivih dejavnosti, vključno s **kmetijstvom in ribištvom**. Podnebna občutljivost se še poslabša zaradi dejstva, da več kot 65 % prebivalcev Senegala živi na obalnih območjih, večina je koncentrirana okoli Dakarja in drugih mestnih območij (Ndour et al., 2018). Obalna območja Senegala so izjemno okoljsko nestabilna in se soočajo z dvigom morske gladine, obalno erozijo, zasoljevanjem tal, onesnaženjem, viharji na morju ter izčrpavanjem staleža rib in izginjanjem biotske raznovrstnosti (Amara et al. 2019). **Senegal je glede na dvig morske gladine uvrščen kot osma najbolj ogrožena država** (Amara et al. 2019). V Senegalu širjenje mestnih območij delno temelji tudi na kapitalističnem sistemu pridobivanja rudnin, ki ima korenine v kolonialni zgodovini in izkoriščanju (Bernards, 2019, 2020).

65 %

prebivalcev
Senegala živi na
obalnih območjih

Na obalno erozijo v Senegalu vplivajo tako **naravni procesi** (naraščajoče valovanje, meteorološki dogodki in dvig morske gladine) kot tudi **človekova dejavnost**, zlasti nenačrtovane migracije s podeželja in **hitra urbanizacija**, ki je bila večinoma posledica suše, ki je prizadela zaledje Senegala v 70. letih prejšnjega stoletja (Gueye, Fall in

Tall, 2015), a tudi nezakonitega kopanja peska za gradnjo (Ndour et al., 2018). Suša je povzročila tudi izgubo številnih dreves, ki so zagotavljala zaščito ob obali. Prebivalci obalnih območij Senegala kot so tisti, ki smo jih intervjuvali v tem poročilu, živijo na kopnem, ki izginja pred njihovimi očmi. Intervjuvanci so poročali, kako obalna erozija in dvig morske gladine ne uničujeta zgolj fizične pokrajine, temveč tudi **življenjske pogoje in spomine**.

St. Louis je še posebej dovzeten za podnebno krizo, kar je tudi posledica njegove geografije. Zgodovinsko središče mesta je na otoku reke Senegal, na drugi strani Atlantskega oceana. Pred Atlantikom ga ščiti polotok, znan kot La Langue Barbarie. Gre za ozek peščeni rtič, dolg skoraj 30 km. Zaradi **dвига morske gladine** ter **dveh velikih in hudih viharjev** leta 2017 in 2018, ki sta uničila hiše, je v Saint Louisu več kot 3.200 ljudi ostalo brez strehe nad glavo. A okoljske razmere so se poslabšale tudi zaradi človeških posegov. Kot hitro rešitev za zaščito Saint Louisa pred nevarnostjo poplav zaradi bliskovito naraščajoče reke so lokalne oblasti leta 2003 izkopale **štirimetrsko prepreko** oziroma kanal, ki je potekal skozi La Langue Barbarie. To je imelo dramatične posledice, predvsem ker je kanal deloval kot novo rečno ustje, ki se je hitro in občutno razširilo (Anthony, 2015).

Ameth Sène Diagne, nekdanji poglavar vasi Doun Baba Dieye, ki jo je zaradi nasipa preplavilo morje, ugotavlja:

Niti ene hiše ni več! Ostala je ena stavba in do tja lahko prideš le s pirogo.

Ameth Sène Diagne

Trdi, da je bilo avtohtono znanje spregledano, kar je imelo za posledico vsiljevanje tehnokratskega znanja od zunaj – nasipa – kar je privedlo do izgube številnih življenj.

Poplave predstavljajo eno največjih tveganj v Senegalu. Dakar je še posebej izpostavljen poplavam, predvsem zaradi velike poseljenosti mesta in pomanjkanja načrtovanja (Gueye, Fall in Tall, 2015). Poplave so bile skupna točka razprave v

podnebnih dnevnikih iz Dakarja in Saint Louisa s številnimi fotografijami, ki prikazujejo poplave. Kombinacija izjemno intenzivnih in obilnih padavin, ki jih povzroča **podnebna kriza**, a tudi slabi drenažni in kanalizacijski sistemi v mestu **hitre in nenačrtovane urbanizacije**.

Posredovane fotografije razkrivajo širše vplive in vzroke podnebne krize ter povezave med urbanizacijo in podnebno občutljivostjo.

2.2 ODPADKI

Ravnanje z odpadki je tako vedenjsko kot strukturno vprašanje. Večina odpadkov je iz gospodinjstev in ljudem primanjkuje infrastruktura za odpadke, vendar je za upravljanje potreben tudi pristop od zgoraj navzdol (Hutson, 2021). Odpadki, pretežno plastika, a tudi oblačila, ležijo vsepovsod, z izjemo turističnih plaž, ki so čudežno očiščene navlake. To povzroča zdravstvene in higienske težave ter je tudi problematično z vidika biotske raznovrstnosti oceana. Dejansko je v mestnih območjih vidna vse večja količina odpadkov, kar vpliva tako na postopek odlaganja in čiščenje vode kot tudi na odtekanje deževnice (Armando, LVIA, intervju na daljavo). To je problematično tudi zaradi vpliva na morske organizme.

Opadki so bili močno prisotni v podnebnih dnevnikih iz Dakarja, kjer so se številni udeleženci odločili, da bodo posredovali fotografije **sme-ti, ki kazijo njihovo lokalno okolje**. Prav tako so posredovali slike številnih čistilnih akcij in oza-veščanja, da bi poskusili zajezi tok odpadkov, ki kvarijo podobo njihovih plaž in ulic. Razkrili so spremembe skozi čas na plažah, kot je Zaliv Hann, ki je »bil nekoč na lestvici najlepših zalivov sveta na drugem mestu« (Fakalè, Zaliv Hann, Dakar), danes pa je kraj, kjer zaradi onesnaženosti vode ni več možno plavati. Zaliv Hann je danes med najbolj onesnaženimi v Zahodni Afriki in je prva industrijska cona Zahodne Afrike, kjer je približno 70 – 80 % industrije Senegala (Lewis, 2016).

Velika mesta, kot je Dakar, nimajo nobenih urejenih sanitarnih odlagališč in skoraj 70 % trdnih odpadkov se odlaga na nedovoljene deponije.

70 % TRDNIH ODPADKOV
se odlaga na nedovoljene deponije

Ena največjih deponij v Afriki **Mbeussbeuss** je v Senegal. Mbeubeuss je odlagališče, zgrajeno na vrhu gore smeti. Plastika je zelo vidna, a tudi oblačila: ostanki industrije hitre mode in njen škodljiv vpliv na okolje. V poročilu Fundacije Ellen MacArthur (2017) ocenjujejo, da se več kot polovica izdelkov hitre mode odvrže v manj kot enem letu. Medtem ko smo na globalnem severu priča prizadevanjem za recikliranje in ponovno uporabo oblačil, se večina oblačil zbere in nato izvozi v države, kot je Senegal, ki nimajo infrastrukture zbiranja in na koncu večina teh oblačil konča na odlagališčih (Ibid.), kot je Mbeubeuss. Dejansko številne države članice EU še naprej pošiljajo odpadke najbolj prizadetim ljudem in območjem (MAPA), vključno z državami, kot je Senegal, ki niso sposobne upravljati z lastnimi odpadki (Hutson, 2021).

2.3 RIBIŠTVO

V Senegalu predstavlja ribiški sektor poglavitni vir delovnih mest na obalnih območjih, kot sta Dakar in St. Louis. Ocenjuje se, da **ribiški sektor** v Senegalu posredno ali neposredno zaposluje 600.000 ljudi, kar je 15 % delovno aktivnega prebivalstva,³ vključno z več tisoč delovnimi mesti v obratih za predelavo rib, kjer so večinoma zaposlene ženske (Daniels et al., 2016), in drugimi dejavnostmi, kot je tržno delovanje, povezano z ribolovom.

15 % 600.000 LJUDI
je zaposlenih v ribištvu

Podnebna kriza uničuje **ribolovni ekosistem**, saj spreminjajoči se tokovi povzročajo selitev rib drugam, prav tako obalna erozija, onesnaževanje in prilaščanje oceana, kajti velike industrijske ladje lovijo dražje ribe v skladu s sporazumi, ki jih je Senegal sklenil z državami globalnega severa, vključno z Evropsko unijo (Kaczynski in Fluharty, 2002; Allison et al., 2009; Daniels et al., 2016; Okafor-Yarwood in Belhabib, 2020).

Večja plovila, na katera se sklicuje, so industrijska plovila iz globalnega severa, vključno z državami članicami EU. Prelov z velikimi industrijskimi vlečnimi mrežami prispeva k propadu malega ribolova. Nezakonit, neprijavljen in nereguliran ribolov je prav tako pomemben del problema v Senegalu (Daniels et al., 2016).

|| *Kot lahko vidite, je plaža preplavljena s smetmi, kar odganja ribe, ker ne morejo dihati. Če ribe ne morejo živeti v primernem okolju in v pravi temperaturi, se bodo preselile drugam. Ribiči se morajo bolj potruditi, da ulovijo ribe, ki se selijo na območja, ki so domena velikih ladij. To je problem.*

Abdoulaye Diouf, Thiaroye sul mer, Dakar

3. <https://spcsrp.org/en/senegal>

2.4 MOBILNOST

Mobilnost je že dolgo ključni element strategij preživetja v Senegal, zgodovinsko orodje za diverzifikacijo dohodkov in prilagajanje okolju, ki ni bogato z viri. Vendar pa se je v zadnjih nekaj desetletjih uničevanje okolja zaradi naravnih in človeških posegov stopnjevalo, kar je povečalo ranljivost lokalnih gospodinjstev. **Odseljevanje s podeželja** proti mestnim središčem v Senegal, zlasti Dakarju, poteka od zgodnjih 60. let prejšnjega stoletja. Vendar pa ni neposredne povezave med obdobji suše in ritmom odhodov. Povezava med podnebno nestanovitnostjo in migracijami v mesta je, namreč, zapletena in pomembno je, da se vključijo tudi drugi **dejavniki ranljivosti** (npr. liberalizacija kmetijske in trgovinske politike, pomanjkanje bančnih posojil, izguba pridelkov in omejena raznolikost virov) (Gueye, Fall in Tall, 2015). To je v skladu z drugimi ugotovitvami (npr. Geddes et al., 2012), da zaradi velike vloge, ki jo imajo ekonomski motivi, migracije lahko vplivajo na okoljsko tveganje v mestih, kot je Dakar.

Poleg tega zaradi nazadujočega ribiškega sektorja nekateri ribiči menijo, da **nimajo druge izbire**, kot da poskušajo nezakonito prečkati Atlantski ocean s pirogami (majhnimi lesenimi čolni) in najti boljše priložnosti v Evropi. Pomembno je opozoriti, da je to maloštevilna manjšina pretoka ljudi. Večina migracij je notranjih. A za ribiče, ki so izgubili vir preživetja, prepustne morske meje predstavljajo dejavnik »potega«. Kot je dejal ribič: **»Ribiči sledijo ribam: če gredo ribe v Evropo, potem gredo tudi ribiči tja.«**

Migracije s čolni so močno vezane na spol, večina migrantov je moških. Ženske o tem potovanju ne razmišljajo, ampak upajo, da se bodo na pot odpravili njihovi moški sorodniki ali partnerji ter tako pomagali podpreti družino. Večinoma se selijo mladi moški. Medtem ko tistim z največ socialnega in ekonomskega kapitala ni treba tvegati življenje na tako nevarnem potovanju, je za financiranje potovanja potreben določen ekonomski kapital.

Hkrati so se udeleženci zavedali **nepravičnega sistema nadzora meje**, zaradi katerega so možnosti potovanja drugam izjemno omejene. Sistem nadzora meje jih drži na mestu in jih sili v nevarno potovanje čez Atlantik, pri čemer se dobro zavedajo tveganj. Udeleženci so omenili nizko uvrstitev Senegala na indeksu potnih listov⁴ (uvrstitev temelji na številu destinacij, do katerih imajo njihovi imetniki dostop) in izjemno omejevalni vizumski sistem s pretiranimi stroški (Sow, Marmer in Scheffran, 2016).

To pomeni, da so **redne poti za migracije izjemno omejene** in ne dopuščajo veliko manevrskega prostora za mobilnost. Številni so želeli imeti preprosto možnost oditi (zaradi dela ali študija) in se vrniti, a **omejevalna narava vizumskega sistema** je ustvarila razred »izključenih« (Sow, Marmer in Scheffran, 2016, str. 239), ki nimajo dostopa do pravnih poti za vstop v EU.

Vprašanje vizumov je sprožilo živahne razprave v vseh fokusnih skupinah in vsi so se strinjali, kako zahtevna je ta pot.

■ ■ Pridobitev vizuma je »kot vzpon na goro«. To je pretežko in drago [...] Vsi vedo, da je piroga slaba rešitev, a izbire ni.

Omar

4. <https://www.passportindex.org/>

3. UGOTOVITVE IN REŠITVE

Podobe, ki smo jim priča v obalnih ribiških skupnostih v okolici Dakarja in Saint Louisa, so podobe krajev, ki postajajo vse manj primerni za bivanje, pri čemer izzive in ovire predstavljajo **ekološka negotovost, utapljanje v odpadkih in nepravičnost glede mobilnosti**.

Lokalno prebivalstvo v ribiških skupnostih, ki zaradi svojega marginaliziranega položaja znotraj neenake strukture moči svetovnega gospodarstva ne more uveljaviti pravice do prostega gibanja in posledično nima dostopa do rednih in varnih migracijskih poti ter namesto tega tvega smrt na nevarnih potovanjih čez Atlantik, da bi ubežalo neustrezni kakovosti bivanja.

Vendar pa ti tokovi, čeprav nevarni in tragični, predstavljajo manjšino, večina je notranjih. Niso neposredno povezani s podnebno krizo, temveč izvirajo iz številnih medsebojno povezanih dejavnikov.

Škoda, ki jo povzročata sedANJI model pridobivanja naravnih dobrin in kapitalistična potrošniška

družba, je na teh območjih Senegala osupljivo očitna.

Upoštevati je potrebno krožno naravo mobilnosti iz podeželja v mesto, zapletenost uničenja ribolovnega ekosistema in usodni vpliv na življenje ljudi zunaj ribiških skupnosti za gospodarstvo Senegala, saj zagotavlja preživetje številnim.

V Senegalu lahko pogledamo izza ogledala kapitalističnega proizvodnega sistema in vidimo resnične uničujoče škodljive posledice nastale podnebne krize za ljudi in okolje. Tako kot pozivajo okoljevarstveniki in aktivisti v tem poročilu, imajo pravico živeti v varnem, čistem, zdravem in trajnostnem okolju. Poleg tega zahtevajo tudi, da se uveljavi pravica do mobilnosti in okrepljene pravne poti za odhod in vrnitev, kar bi omejilo smrti ob nevarnem prečkanju čez Atlantik.

Globalne razlike, ki jih je izpostavila kriza, so jasno vidne v življenju prebivalcev v mestnih obalnih območjih Senegala, ki živijo na kopnem, ki izginja pred njihovimi očmi.

GVATEMALA

ŠTUDIJA 2

Ogromna širitev nasadov oljnih palm v skupnosti Sechaj, Alta Verapaz ©RobertoCuxil

GVATEMALA

ŠTUDIJA 2

Gvatemala se dosledno uvršča na seznam desetih držav, ki so najranljivejše za učinke podnebnih sprememb. Podnebne spremembe imajo najhujše posledice v tropskem pasu, kjer so naravne nesreče čedalje hujše in pogostejše ter imajo lahko tudi zaradi pomanjkanja sposobnosti države za prilagajanje podnebnim spremembam hude negativne učinke. Gvatemala leži v polsušnem območju, znanem kot suhi koridor, ki je še posebej ranljivo za podnebne spremembe. Poglavitna podnebna tveganja v suhem koridorju predstavljajo zlasti pogoste suše, prekomerne padavine in hude poplave, ki najbolj prizadenejo kmetijstvo in imajo hujše posledice predvsem na degradiranih območjih.

Več kot polovica prebivalstva živi na podeželju in med njimi jih 70 % živi v revščini.

70 % PREBIVALCEV PODEŽELJA živi v revščini

Podnebne spremembe poglobljajo njihove obstoječe ranljive okoliščine, kot so revščina, pomanjkanje naravnih virov, nezanesljiva oskrba s hrano in podobno. Posledično so ljudje, ki delajo z okoljem oziroma so od njega preživetveno odvisni (npr. v kmetijstvu), bolj izpostavljeni učinkom podnebnih sprememb in se nanje prilagajajo z migracijami.

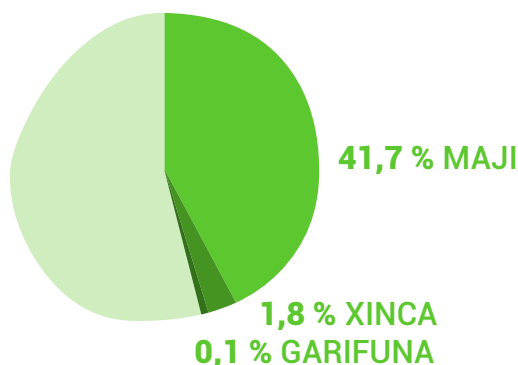
V raziskavah smo se osredotočili na departmaja **Totonicapán in Sololà**, kjer se lokalno prebivalstvo preživlja z intenzivnim kmetovanjem. Oba predela Gvatemale nadalje trpita za hudimi posledicami ekstenzivnega krčenja gozdov, kar še povečuje njuno ranljivost za podnebne spremembe.

Gvatemala je država številnih uradno priznanih kultur, jezikov in etničnih skupin ter treh avtohtonih ljudstev (Majev, Xinca in Garífuna). Po popisu prebivalstva leta 2018 je 43,56 % pripadnikov av-

tohtonih ljudstev, in sicer 41,7 % Majev, 1,8 % Xincov, in 0,1 % Garifunov (mešani afriški in avtohtoni).

44 % PREBIVALCEV je iz avtohtonih ljudstev

vklučno z

V departmaju Totonicapán njihov delež predstavlja 98 % (INE 2018).

98 % PREBIVALCEV v Totonicapánu je avtohtonih

V Gvatemali so sprejeli številne pomembne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam.

Leta 2009 so sprejeli številne politične strategije, med njimi Nacionalno politiko za boj proti podnebnim spremembam (MARN, 2009) in Nacionalni akcijski načrt za boj proti podnebnim spremembam (PANCC) (CNCC, 2016). Namen omenjenih ukrepov je zmanjšanje ranljivosti, izboljšanje prilagodljivosti, zaježitev krčenja gozdov in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v okviru Okvirnega zakona na področju podnebnih sprememb (CNCC, 2016). Poleg sprejetih nacionalnih političnih strategij si številne nevladne organizacije na terenu z različnimi pobudami in dejavnostmi, usmerjenimi v upravljanje naravnih virov, prizadevajo okrepiti odpornost Gvatemale na učinke podnebnih sprememb.

Septembra 2016 je Kongres Republike Gvatemala sprejel Migracijski zakonik in s tem razveljavil Odlok 95-98. Novi kodeks vsakemu posamezniku podeljuje pravico do izseljevanja iz Gvatemale in priseljevanja vanjo ter pravico do začasnega in stalnega prebivališča. Na regionalni ravni je Gvatemala tudi pogodbenica **Deklaracije o beguncih iz Cartagene iz leta 1984**. Poleg tega je Gvatemala skupaj z ostalimi državami leta 2014 podprla **Brazilsko deklaracijo in akcijski načrt**, ki predvideva desetletno okrepljeno sodelovanje in iskanje rešitev za razseljene osebe in osebe brez državljanstva (vključno za razseljene osebe zaradi podnebnih sprememb in naravnih nesreč). Od leta 2005 je Gvatemala tudi pogodbenica Konvencije o ustanovitvi skupnega vizuma za Centralno Ameriko za prost pretok tujih državljanov med republikami El Salvador, Honduras, Gvatemala in Nikaragva (C A4).

Kljub temu da največji migracijski tokovi potekajo v smeri ZDA, pa med njima **ne obstaja noben konkretni sporazum, ki bi urejal migracije med ZDA in Gvatemalo**. Leta 2019 sta državi sklenili Sporazum o sodelovanju na področju azila, ki ZDA omogoča, da lahko v Gvatemalo po pospešenem postopku izžene prosilce za azil, ki nimajo gvatemalskega državljanstva (zlasti iz Hondurasa in San Salvadorja), ne da bi jim omogočila, da vložijo prošnjo za azil. Prosilci za azil posledično tudi v Gvatemali nimajo dostopa do učinkovitega pravnega varstva in zaščite ter so se dejansko prisiljeni odpovedati statusu prosilca za azil in se morejo kljub utemeljenim strahovom pred pregonom vrniti v domovino, kjer obstaja utemeljeno tveganje, da utrpijo resno škodo. (HRW, 2020).

1. METODOLOGIJA

Izsledki v tem poglavju so pridobljeni s kombinacijo različnih metod in raziskovalnih faz. Najprej je bila opravljena teoretična analiza dokumentov iz znanstvene in sive literature ter povezana s polstrukturiranimi intervjuji s ključnimi deležniki in strokovnjaki na področju migracij in okolja v Gvatemali. Intervjuji so potekali na daljavo prek sistemov za video klice (Skype, Zoom) junija in julija leta 2020. Rezultati so bili združeni z empiričnimi podatki iz fokusnih skupin, podnebnimi dnevniki in polstrukturiranimi intervjuji, ki jih je z osebami, ki jih je podnebne kriza v departmajih Totonicapán in Sololá prizadela, izvedel Socialab aprila in maja leta 2021.

Prav tako je specializirano podjetje Kantar-Mercaplan aprila in maja leta 2021 s pomočjo reprezentativnega vzorca prebivalstva v departmaju Totonicapán izvedlo naslednjo raziskavo:

1. **Enomesečni podnebni dnevnik** (Giacomelli in Walker, 2021): 30 udeležencev (15 iz podeželja, 15 iz mestnih območij).
2. **Fokusne skupine:** 4 skupine (v vsaki 5-10 udeležencev različnega spola in starosti), 2 iz mestnih območij (Guatemala city) in 2 s podeželja (1 v vaseh Chuicullil in Nahualá, v departmaju Sololá in 1 v vasi Vásquez, v departmaju Totonicapán).
3. **Poglobljeni intervjuji:** 11 udeležencev
4. **Raziskava v gospodinjstvih:** 400 gospodinjstev, moški in ženske v starosti od 18 do 65 let, predstavniki podeželskega prebivalstva departmaja Totonicapán, ki imajo izkušnje s podnebnimi spremembami in/ali imajo družinskega člana migranta v istem gospodinjstvu.

Enomesečni podnebni dnevnik

30 udeležencev

4 fokusne skupine

s po 5 do 10 udeleženci v vsaki skupini

11 poglobljenih intervjujev

400 raziskav v gospodinjstvih

2. IZSLEDKI RAZISKAVE

- Preplet uničevanja okolja in podnebne krize:
 - Krčenje gozdov, neučinkovito ravnanje z odpadki in pomanjkanje vode so glavni izzivi, povezani z uničevanjem okolja
 - Glavni oteževalni dejavniki in razlogi za uničevanje okolja so predvsem množična pridelava monokultur (sladkornega trsa in palmovega olja) za izvoz, pomanjkanje političnih ukrepov in zavez, zlasti na lokalni ravni
 - Nenadzorovana urbanizacija
 - Nestanovitnost padavin (poplave in suše) predstavlja velik razlog za zaskrbljenost v povezavi s podnebnimi spremembami
- Za podobne spremembe je zlasti odgovorna nacionalna vlada, ki sledi interesom velikih (včasih tudi tujih) podjetij in ohranja korupcijo
- Posamezniki so za podnebne spremembe odgovorni s svojimi vsakodnevnimi dejanji zaradi pomanjkanja ozaveščenja o podnebnih spremembah
- Posledice:
 - Manjša pridelava poljščin in hrane za male kmete
 - Obstaja dojemanje, da niso pripravljeni na nepričakovane pojave in dogodke
- Razlogi za migracije so ekonomski – pomanjkanje delovnih mest in boljše možnosti za življenje v mestih. Podnebne spremembe se ne štejejo za poglavitni razlog za migracije, ampak za enega izmed dejavnikov, ki vplivajo na posameznikovo željo po spremembi.

2.1 SOVRAŽNO OKOLJE

II *Gvatemala je ena izmed najranljivejših regij na svetu. Prebivalstvo je priča vsem vplivom podnebnih sprememb, od silovitih tropskih viharjev do potresov ter podnebnih sprememb, ki zlasti negativno vplivajo na pridelavo hrane.*

Luisa, lokalna raziskovalka

Gvatemala je zaradi svoje geografske lege in naravnih danosti zelo dovzetna za tropske viharje, nevihte in ostale ekstremne podnebne pojave, do katerih pride predvsem v suhem koridorju. Pojav El Niño ranljivost regije samo še pogloblja, zlasti s pogostimi hudimi sušami v vzhodnem delu Gvatemale. Podnebne spremembe so globoko posegle v trajanje letnih časov, za katere so značilne padavine. V določenih predelih države so zabeležili zmanjšanje pretoka površinskih voda za 10 do 50 odstotkov, kar pa s pričakovanim dvigom temperature ozračja in pričakovanim zmanjšanjem padavin pomeni zmanjšano oskrbo z vodo za prebivalstvo, namakanje in človekov razvoj.

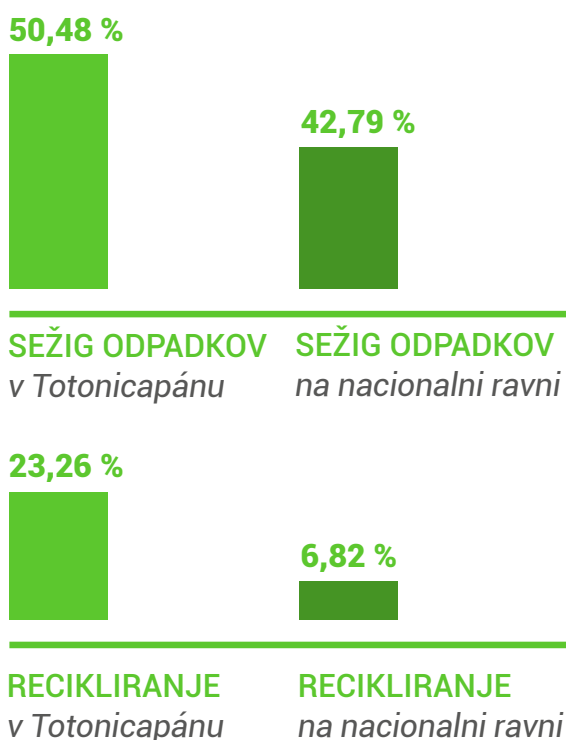
Izsledki raziskave so razkrili, da za prebivalstvo v departmaju Totonicapán največjo grožnjo predstavljajo vročinski valovi (31,4 % intervjuvancev verjame, da so vročinski valovi zelo verjetni oziroma skoraj gotovi vremenski pojavi), sledijo poplave (21,7 %) in suše (12,0 %). Za prebivalstvo je tveganje poplav najmanj verjetno. Poleg tega verjamejo, da so se vročinski valovi najbolj okrepili v zadnjih 5 letih (35,8 % intervjuvancev).

2.2 (SLABO) UPRAVLJANJE NARAVNIH VIROV OBSTOJEČE PROBLEME LE ŠE POSLABŠUJE

Hitra in nenadzorovana urbanizacija v mestnih območjih je s posledičnim kopičenjem odpadkov in slabim ravnanjem z odpadno vodo velik razlog za zaskrbljenost v mestih. Na podeželju pa se prebivalstvo sooča s še hujšimi izzivi. Krčenje gozdov in pomanjkanje vode ogrožata prebivalstvo na podeželju (Gleditsch et al. 2006, Brown in Funk 2008, Hanjra in Qureshi 2010). Njihov položaj pa še dodatno poslabšuje živilsko predelovalna industrija z množično pridelavo monokultur, s čimer spodkopava zanesljivo in varno oskrbo s hrano ter varnost ljudi, zlasti pa varnost avtohtonih ljudstev, ki živijo na podeželju in nimajo zadostnega dostopa do strategij za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje (Barnett in Adger, 2007).

Prakse odlaganja odpadkov niso trajnostne in okolju prijazne. Polovica prebivalcev v Totonicapánu odpadke sežiga (50,48 %), medtem ko je na nacionalni ravni stopnja sežiganja le malo nižja (42,79 %). Samo 10,2 % gospodinjstev uporablja komunalne oziroma zasebne storitve ravnanja z odpadki, a po drugi strani in v nasprotju z nacionalnim povprečjem (6,82 %) gospodinjstva v Totonicapánu odpadke veliko bolj reciklirajo oziroma kompostirajo (23,26 %) (INE 2019).

Številni intervjuvanci in fokusne skupine verjamejo, da je takšen odnos do odlaganja odpadkov problematičen. S kopičenjem odpadkov se poglobljajo učinki nepričakovanih hudih poplav, ki jih slaba kanalizacija še dodatno poslabšuje. Zaradi pomanjkanja kanalizacijskih sistemov v številnih regijah in z odtekanjem odpadnih voda med poplavami v vodna telesa (kot so reke in morje) se poglobljajo resna tveganja za zdravje ljudi in okolje. Lokalnim in regionalnim oblastem po naših ugotovitvah prebivalstva ni uspelo obvestiti in ozavestiti o dobrih praksah ravnanja z odpadki.

Voda – v Gvatemali ima okrog 58 % prebivalstva dostop do vode po ceveh v lastnih gospodinjstvih. 27,5 % iz vzorca vprašanih je poročalo o pomanjkanju pitne vode.

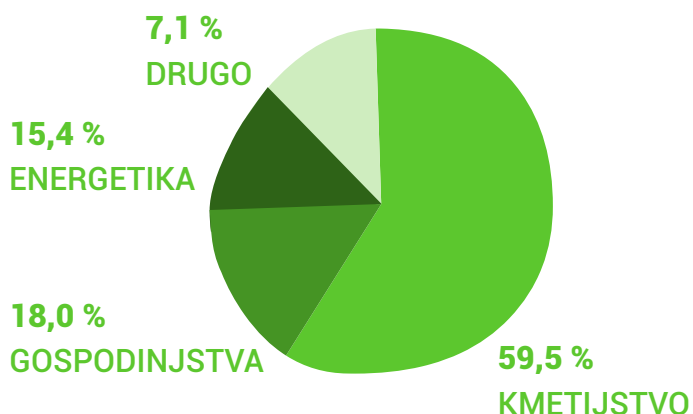
58 % GOSPODINJSTEV Z DOSTOPOM do pitne vode

od tega jih je

27,5 % IZKUSILO pomanjkanje vode v zadnjih 12 mesecih

Vodni viri se v Gvatemali uporabljajo predvsem v kmetijstvu (59,5 %), gospodinjstvih (18,0 %) in za proizvodnjo električne energije (15,4 %) (MARN, 2016).

UPORABA VODNIH VIROV:

Pridelki, namenjeni izvozu – **sladkorni trs, palmo-vo olje in bananovci** – skupaj zavzemajo 71 % celotne namakane površine in za pridelavo uporabijo 69 % celotne količine vode za namakanje (Solano Garrido in Ochoa 2019).

SLADKORNI TRS, PALMOVO OLJE IN BANANOVCI

71 % CELOTNE NAMAKANE
POVRŠINE

69 % CELOTNE KOLIČINE VODE
ZA NAMAKANJE

Poleg kmetijstva tudi širjenje rudarstva še poslabšuje že tako čezmerno rabo vode, kar povzroča dodatne motnje in odklone na rekah, izgubo pridelka in škoduje priobalnemu ribolovu, poleg tega pa celotne skupnosti izgubljajo dostop do vode. Nadalje smo priča tudi zakonitemu in nezakonitemu razlaščenju zemljišč (PNUD 2016), kar odraža splošno slabo upravljanje naravnih virov v Gvatemali. Mali kmetje se na podeželju zaradi neustrezne oskrbe z vodo soočajo s pomanjkanjem vode in suhimi tlemi na svojih obdelovalnih površinah. Politični organi na nacionalni in lokalni ravni pa niso sprejeli ustreznih ukrepov in zavez za učinkovito in trajnostno upravljanje naravnih virov..

2.3 NEENAKOSTI IN RANLJIVOSTI, POVEZANE S SPOLOM IN ETNIČNO PRIPADNOSTJO

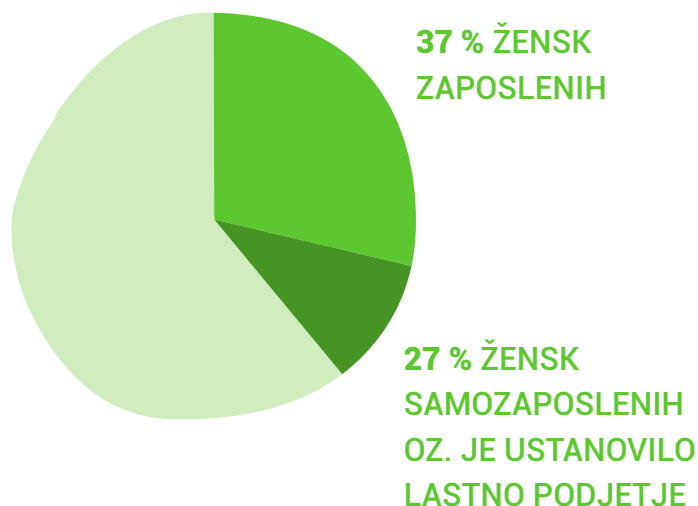
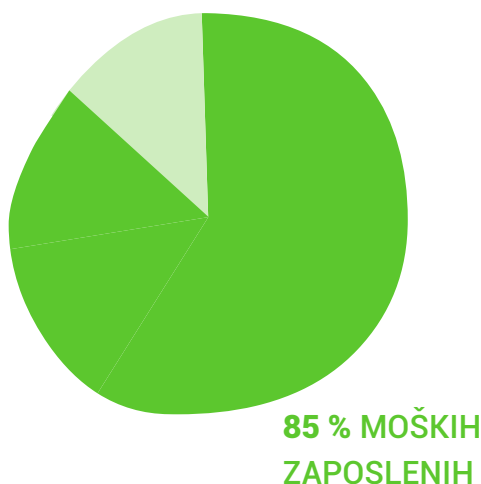
V Gvatemali obstaja velika stopnja horizontalnih (in vertikalnih) neenakosti glede na etnično pripadnost (Thorp, Caumartin in Gray-Molina, 2006) in spol. Te neenakosti so bile omenjene tudi v intervjujih na daljavo in na terenu. Juan José Hurtado Paz y Paz omenja »rasistično in diskriminatorno strukturo države, ki omogoča in opravičuje izkoriščanje avtohtonega prebivalstva« (Juan José Hurtado Paz y Paz, direktor združenja Pop No').

Avtohtono prebivalstva pogosto ni enakovredno zastopano v nacionalnih in lokalnih strukturah odločanja, zato imajo posledično tudi neenak dostop do zdravstva, izobraževanja, zdrave in hranljive hrane ter delovnih mest. Ženske se soočajo z diskriminacijo v izobraževanju, na trgu dela in na splošno pri dostopu do javnih storitev, kar posledično še bolj pogloblja njihovo ranljivost.

Samo 37 % žensk je uradno zaposlenih na trgu dela (v primerjavi s 85 % moških), 27 % je samozaposlenih oziroma je ustanovilo svoje lastno podjetje in 28 % jih ima dostop do finančnih trgov (v primerjavi s 66 % moških) (INE 2020b).

Ženske se poleg tega soočajo s številnimi ovirami pri dostopu do socialnih storitev, kot je izobraževanje in zdravstvo, ter so pogostejše žrtve nasilja. Škoda, ki jo povzročijo naravne nesreče, neposredno prizadene najbolj ranljive dele prebivalstva, se pravi starejše, ženske, predvsem avtohtone ženske, otroke in zlasti podeželsko prebivalstvo.

URADNI TRG DELA:

66 % MOŠKIH IMA DOSTOP
DO FINANČNIH TRGOV

28 % ŽENSK IMA DOSTOP
DO FINANČNIH TRGOV

2.4 MOBILNOST PREBIVALSTVA V GVATEMALI: VZORCI IN TRENDI

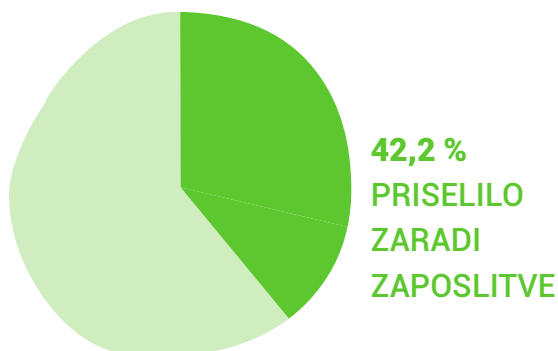
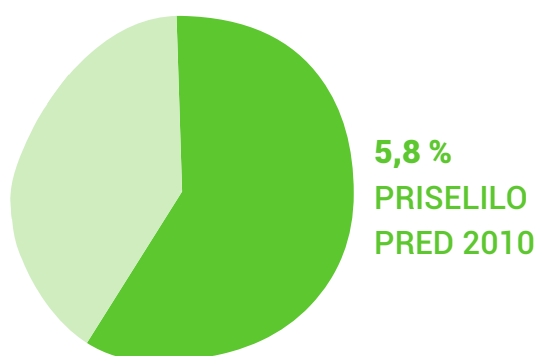
Priseljevanje: 3,25 % vzorca raziskave se je rodilo izven departmaja Totonicapán,⁵ med njimi se jih je 53,8 % priselilo v regijo pred letom 2010 in 42,2 % se jih je priselilo zaradi razlogov, povezanih z iskanjem delovnega mesta.

VZOREC RAZISKAVE

3,25 % ROJENIH IZVEN
TOTONICAPÁNA

od tega se jih je

Izseljevanje: 10 % prebivalstva, zajetega v vzorcu raziskave, (skladno z nacionalnimi podatki) poroča, da sami oziroma njihovi sorodniki nekaj časa v letu za določeno obdobje živijo in delajo drugje. Večina (75 %) se jih je preselila za manj kot 4 mesece: 22,5 % se jih je izselilo v tujino in 77,5 % se jih je preselilo znotraj Gvatemale, pogosto v večja mestna središča (60 %).

VZOREC RAZISKAVE

10 % določeno obdobje leta
ŽIVIJO/DELAJO DRUGJE

od tega

75 % SE JIH PRESELI ZA
MANJ KOT 4 MESECE

3 % TRAJNO PRESELJENIH
v preteklih 10 letih

22,5 % IZSELJENIH
V TUJINO

77,5 % PRESELJENIH
ZNOTRAJ DRŽAVE

5. Vzorec raziskave je zajel izključno prebivalstvo iz Totonicapána.

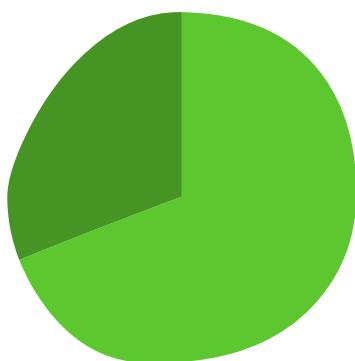
2,75 % prebivalstva, zajetega v vzorcu raziskave, ima družinskega člana, ki se je v zadnjih 10 letih stalno preselil zaradi dela. 72,7 % stalnih migrantov je moških in 27,3 % žensk.

VZOREC RAZISKAVE

2,75 % PRESELJENIH
ZARADI DELA
v preteklih 10 letih

od tega

27 %
ŽENSK

73 %
MOŠKIH

Načrti v prihodnosti: Ko smo jih vprašali, ali se v bližnji prihodnosti nameravajo izseliti iz kraja svojega trenutnega prebivališča, jih je samo 7,2 % dejalo, da so se pripravljene preseliti. V nadaljevanju sledijo glavni razlogi za preselitev.

7 % SE NAMERAVA PRESELITI
iz kraja svojega trenutnega
prebivališča

Med njimi so bili trije razlogi, ki so dosegli najvišjo stopnjo soglasja (od 1 »v celoti se ne strinjam« do 10 »v celoti se strinjam«):

- Pomanjkanje ponudb za podporo v kmetijstvu in življenju na podeželju (povprečje: 4,86)
- Zgodbe o uspehu ostalih migrantov (6,03)
- Pomanjkanje možnosti za doseganje osebnih ciljev (7,01)

Revščina in brezposelnost sta bili omenjeni med najpogostejšimi razlogi za notranje in mednarodne migracije, se pravi migranti pogosto pripadajo najbolj ranljivim skupinam prebivalstva.

Zdi se, da spol in starost nista (odločilna) dejavnika, ki bi poganjala migracije:

»Ženske in moški, dekleta in fantje, mladi in stari, vsi si želijo boljše življenje.«

Maria - 53, gospodinja, kmetovalka, aktivistka

Kar zadeva naravo migracijskih vzorcev, je iz literature in intervjujev razvidno, da je večina selitev prebivalstva **notranjih**, se pravi znotraj države, tj. iz ene podeželske skupnosti v drugo. Ljudje se selijo začasno in za stalno: (sezonska delovna mesta na plantažah sladkornega trsa in kave). Pridelava monokultur je gonilo sezonskih notranjih migracij, zlasti med avtohtonim prebivalstvom. Mladi imajo drugačne življenjske cilje, povezane z **osebnim razvojem**, ki so poglaviti razlog za njihovo preseljevanje v prestolnico Guatemala City.

V Gvatemali se je urbana populacija v zadnjih 60 letih povečala z 31 % (1960) na 51,8 % (2020) celotnega prebivalstva (Svetovna banka, 2017).

POVEČANJE URBANE POPULACIJE

z **31 %** (1960)
na **52 %** (2020)

Čezmejne migracije potekajo zlasti proti jugu Mehike v obliki začasnih kmetijskih migrantov za nizko plačana delovna mesta in v smeri proti ZDA, ki je za migrante najbolj zaželena mednarodna destinacija. Zaradi geografske bližine obeh držav so migracije v ZDA v zadnjih 30 letih postale pomemben družbeni in gospodarski pojav.⁶ Odrasli še vedno predstavljajo večino izseljencev (okrog 80 % moških in 20 % žensk), vendar pa se je delež otrok brez spremstva in s spremstvom v zadnjih letih prav tako povečal.

Uspešne migracije po eni strani spodkopavajo družinske vezi in se nanje gleda kot nekaj negativnega, vendar pa predstavljajo velik vir podpore za družinske člane, ki so ostali doma. V intervjujih so vprašani namreč poudarili, da imajo **nakazila**, ki jih migranti pošiljajo družini, zelo pomembno in pozitivno vlogo za celotno družino in družbo ter gospodarstvo v Gvatemali.

Vse od leta 2004 pa se iz drugih držav nazaj v Gvatemalo prisilno vračajo številni izseljenci. Po podatkih IOM se migranti, ki so se morali prisilno vrniti nazaj domov, srečujejo s številnimi preprekami pri ponovnem vključevanju v družbo, imajo omejene možnosti na trgu dela ter omejen dostop do socialnih storitev in posojil. Zato se velikokrat zadolžijo in v začaranem krogu se poskušajo ponovno izseliti, kar z vsakim neuspešnim poskusom običajno še poslabša njihov ekonomski in socialni položaj, saj so stroški, povezani z izseljevanjem in deportacijo, zelo visoki.

6. Po podatkih IOM je letni znesek nakazil v letu 2016 v Gvatemalo predstavljal 7,27 milijard USD, in sicer 97,1 odstotkov nakazil Gvatemalcev, ki so živeli v ZDA (IOM, nakazila v Gvatemalo - 97 odstotkov iz ZDA: študija IOM, 17. februar 2017). V letu 2020 so se nakazila povečala za 7,9 odstotkov in so predstavljala 14,6 odstotka nacionalnega BDP-ja. Glej tudi, 2021 Investment Climate Statements: Guatemala, <https://www.state.gov/reports/2021-investment-climate-statements/guatemala/>.

2.5 PREPLETENOST OKOLJA/PODNEBNIH SPREMENB IN MIGRACIJ

Večina intervjuvancev se je označila za »okoljske migrante«, ki se znotraj države seli iz podeželja na podeželje v iskanju boljšega delovnega mesta in boljših življenjskih pogojev« (Luis Rodriguez, ustanovitelj in direktor GuateAmbiente). V Gvatemali »podnebne spremembe poglobljajo že obstoječe migracijske tokove« (Laura Hurtado, nacionalna direktorica ActionAid). Na takšen način **podnebne spremembe** zaostrejuje ostale strukturne dejavnike v Gvatemali, kot je revščina, in delujejo kot **multiplikator ranljivosti**. Podnebne spremembe niso izključno gonilo za migracije, temveč eden izmed dejavnikov, ki vplivajo na posameznikovo željo po preseljevanju.

Za Gvatemalo so zaradi različnih in medsebojno prepletenih vzrokov za preseljevanje lokalnega prebivalstva značilni mešani migracijski tokovi (tako kratkoročni kot dolgoročni, notranji in zunanji). Omenjeni preplet vzrokov za preseljevanje pa tudi povečuje število prebivalstva, ki v **migracijah vidijo strategijo za blaženje svoje ranljivosti**. Podnebni pretresi, kot so poplave, so lahko

tudi odločilna gonilna sila za preseljevanje. Poleg tega so intervjuvanci poudarili tudi tesno povezavo med avtohtonimi skupnostmi, podnebnimi spremembami in migracijami. Avtohtono prebivalstvo se v primerjavi z neavtohtonim sooča z nesorazmerno hudimi učinki podnebnih sprememb.

Poleg tega se avtohtono prebivalstvo v zadnjih desetletjih zaradi porasta pridelave monokultur in rudarstva (kovin) spopada tudi z učinki prekomernega izkoriščanja zemljišč (van de Sandt, 2009). Vse skupaj pa je ustvarilo začaran krog, ki uničuje okolje in pospešuje podnebne spremembe ter pogloblja socialne in okoljske posledice za avtohtona ljudstva in ozemlja. Posledično so se številni, večinoma avtohtoni podeželski prebivalci, prisiljeni preseliti. Okoljski in ekonomski izzivi so med seboj tesno prepleteni, posamezniki, ki so v tem začaranem krogu, pa zaradi prepletenosti učinkov niso prepoznali potrebe po oblikovanju mednarodnega instrumenta pravnega varstva.

KAKO PODNEBNE SPREMENBE VPLIVAJO NA POSAMEZNIKOVO ŽELJO PO IZSELJEVANJU IN PRESELJEVANJU?

■ Vsekakor, podeželsko prebivalstvo je prisiljeno zapustiti skupnost in v iskanju delovnega mesta oditi v prestolnico Guatemala City in ostale države, zlasti v ZDA. Vendar pa je v zadnjih letih ogromno ovir za izseljevanje v ZDA. Migracije so pomagale številnim skupnostim v Gvatemali, kajti pri nas ni dovolj možnosti za preživetje. Zlagala bi se vam, če bi vam dejala da mi migranti na določen način niso pomagali v življenju. Življenje na podeželju je boj za preživetje. Velikokrat se moramo preseliti v mesto, da najdemo zaposlitev, kljub temu da je delo resnično slabo plačano. In tisti, ki ne uspejo v mestih, morajo poiskati druge možnosti.

Maria, 53, gospodinja, kmetovalka in aktivistka

3. UGOTOVITVE IN REŠITVE

Podnebne spremembe povečujejo nepredvidljivost podnebnih vzorcev in poglobljajo **podnebno nestanovitnost** z nepredvidljivimi in nerednimi vzorci padavin in skrajnih podnebnih pojavov (zlasti poplav in vročinskih valov), kar hudo vpliva na gospodinjstva, ki so za preživetje odvisna od vremena.

V Gvatemali smo zaradi številnih razlogov tudi priča uničevanju okolja na podeželju. Glavni razlogi za uničevanje okolja so osiromašenje in **izkoriščanje naravnih virov**, zlasti zaradi množične pridelave monokultur in krčenja gozdov. Večina okoljskih migracij poteka **v notranjosti** države in zadevajo pretežno **podeželsko prebivalstvo**, ki se stalno oziroma začasno seli zaradi sezonega dela na plantažah kave in trsnega sladkorja. Obstajajo tesne povezave med avtohtonim prebivalstvom, podnebnimi spremembami in migracijami. Avtohtono prebivalstvo se, v primerjavi z neavtohtonim, sooča z nesorazmerno hudimi učinki podnebnih sprememb. Poleg tega ne smemo pozabiti na sam nadnacionalni kontekst (zlasti dvostranske odnose z Mehiko in ZDA) ter

ostale zgodovinske vzorce, značilne za migracijske tokove, ki istočasno so in niso dejavniki za migracije.

Intervjuvanci so tudi potrdili, da migracije ne predstavljajo linearnega procesa, temveč potekajo **v dveh stopnjah**: iz podeželja v mesta in potem iz mesta ter sčasoma, vendar manj pogosto, v tretje države, zlasti v Mehiko in ZDA.

Razlogi za migracije so predvsem ekonomski – iskanje boljših možnosti za življenje in pomanjkanje delovnih mest. Podnebne spremembe se ne štejejo za pglavitni razlog za migracije, ampak za enega izmed dejavnikov, ki vplivajo na posameznikovo željo po spremembi.

Intervjuvanci so izrazili potrebo po boljšem obveščanju in ozaveščanju o okolju ter potrebo po okrepljenem sodelovanju skupnosti za varstvo okolja. Zahtevajo tudi doslednejše izvajanje zakonodaje na področju gospodarjenja z vodami, odlaganja odpadkov in rabe zemljišč, zlasti v povezavi s pridelavo monokultur.

KAMBODŽA

ŠTUDIJA 3

KAMBODŽA

ŠTUDIJA 3

Kambodža se dosledno uvršča med deset držav, ki so najbolj ranljive za podnebne spremembe, predvsem zaradi pomanjkanja prilagoditvene zmogljivosti. Ostaja izjemno dovzetna za podnebne spremembe, saj je velik del prebivalstva še vedno pogojen s kmetijskim in ribiškim sektorjem, ki sta predvsem odvisna od padavin, pretežno podeželsko prebivalstvo pa je za hrano, stanovanje in dohodek v veliki meri odvisno od naravnih virov, zaradi česar je zelo občutljivo za podnebne spremembe. Država ima eno najhitreje rastočih gospodarstev na svetu, vendar pa je bila rast med prebivalstvom zelo neenakomerna, zanjo je značilno vesplošno prisvajanje zemljišč, znatno uničenje okolja ter marginalizacija revnih, manjšinskih in avtohtonih ljudstev. Številni Kambodžanci bi raje ostali v Kambodži, bližje družinam, a ker v urbanih območjih države ni dovolj zaposlitvenih možnosti, zaradi podnebne krize in

socio-ekonomskih dejavnikov pa so kmetijski viri preživetja vse bolj omejeni, je veliko Kambodžancev prisiljenih v selitev.

Na izbranem območju Battambang se ljudje selijo pretežno na Tajsko, pogosto nezakonito, s čimer se povečuje tveganje za izkoriščanje. Provinca Battambang vzdolž zahodne meje meji na Tajsko. Na vzhodnem koncu je povezana z jezerom Tonle Sap. Kmetijstvo, odvisno od padavin, predstavlja najpomembnejšo gospodarsko dejavnost. Udeleženci raziskave se večinoma ukvarjajo s kmetijstvom, dodatno zaslužijo z ribolovom, kar je odvisno od tega, kako blizu jezeru so. Battambang je izpostavljen velikemu tveganju zaradi suše in srednjemu tveganju zaradi poplav, zlasti zaradi obilnih padavin, a tudi slabo načrtovanih drenažnih sistemov in povečane urbanizacije.

Čiščenje budističnega samostana, potem ko ga je prizadela poplava v Battambongu ©RounPy

1. METODOLOGIJA

Izsledki izhajajo iz kombinacije različnih metod in raziskovalnih faz. Najprej je bila opravljena teoretična raziskava dokumentov iz znanstvene in sive literature v povezavi s polstrukturiranimi intervjuji na daljavo (prek sistema za video klice) s ključnimi deležniki in strokovnjaki, ki se ukvarjajo z migracijami in/ali okoljem v Kambodži, junija in julija 2020. Rezultati so bili združeni z empiričnimi podatki iz fokusnih skupin, podnebnimi dnevniki in polstrukturiranimi intervjuji, ki jih je izvedla Kraljeva univerza v Phnom Penhu (RUPP) julija in avgusta 2021.

Prav tako je specializirano podjetje Angkor Research septembra 2021 izvedlo raziskavo v gospodinjstvih.

1. **Enomesečni podnebni dnevnik** (Giacomelli in Walker, 2021): 30 udeležencev.
2. **Fokusne skupine**: 1 skupina (5-10 udeležencev različnega spola in starosti)
3. **Poglobljeni intervjuji**: 12 udeležencev.
4. **Raziskava v gospodinjstvih**: 250 gospodinjstev, moški in ženske, stari od 18 do 65 let, z nekaj izkušnjami z migracijami

Enomesečni podnebni dnevnik

30 udeležencev

1 fokusna skupina

s 5 do 10 udeleženci

12 poglobljenih intervjujev

250 raziskav v gospodinjstvih

2. IZSLEDKI RAZISKAVE

- Prepletenost uničevanja okolja zaradi socialnih in naravnih vzrokov ter podnebne krize:
- Krčenje gozdov zaradi
 - izsekavanja gozda s strani velikih korporacij – pogosto nezakonito
 - širjenja kmetijskih zemljišč s strani kmetov
 - korupcije in slabega upravljanja / varstva gozdov
 - slabega izvajanja zakonodaje
- Spremenljivost padavin (tako poplave kot suše) se je izkazala kot eden glavnih problemov v zvezi s podnebnimi spremembami
- Pomanjkanje prilagoditvene zmogljivosti predstavlja velik problem
- Zmanjšanje poplav na poplavnih ravninah
- Posledice:
 - Zmanjšanje pridelave poljščin/proizvodnje rib za male kmete
 - Dojemanje, da sploh niste pripravljeni na spopadanje z nepredvidenimi dogodki
 - Zadolženost: zaidejo v cikel dolga pri mikrofinančni industriji (MFI), kar je pereče vprašanje, pogosto povezano z migracijami.
 - Zaradi vpliva suše in nepredvidljivega vzorca padavin se družine soočajo s prehransko in dohodkovno negotovostjo
 - Poslabšana dinamika med spoloma, babice ostanejo z otroki, za katere skrbijo, ko se starši zaradi dela selijo na Tajsko. To privede do socialnih pritiskov in težav za družine.
- Migracije so predvsem zaradi ekonomskih razlogov – iskanja možnosti za boljše življenje in pomanjkanja delovnih mest. Podnebne spremembe ne predstavljajo avtonomne gonilne sile za migracije, temveč so element, ki vpliva na individualno željo/potrebo po iskanju alternativnega vira dohodka poleg kmetijstva.
- Večina ljudi bi raje ostala v Kambodži, vendar meni, da ni dovolj zaposlitvenih možnosti, zato iščejo delo na Tajskem, pogosto ne po zakonitih poteh, kar je lahko drago in zapleteno, s tem se poveča tveganja za delavce migrante, ki so bolj izpostavljeni izkoriščanju.

Pon Pinn, 30, kuha kosilo na svojem domu po jutranji delovni izmeni v Phnom Penhu ©RounBy

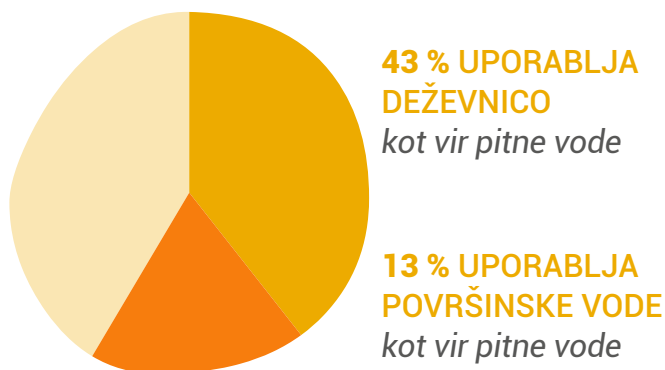
2.1 SOVRAŽNO OKOLJE

Glede na izsledke raziskave se 64 % gospodinjstev med drugimi viri dohodka zanaša na prodajo kmetijskih in ribiških proizvodov, 42,9 % pa jih je kot glavni vir pitne vode navedlo deževnico (sledijo površinske vode z 12,6 %).

Skoraj polovica intervjuvancev v vzorcu (42,5 %) je poročala, da so doživeli več kot eno naravno nesrečo zaradi neurij, poplav, vročinskih valov in suše. Podrobneje: 20,5 % je poročalo, da so jih prizadela neurja, 59,1 % poplave, 22,4 % vročinski valovi in 48,8 % suše.

VZOREC RAZISKAVE

64 % PRODAJA KMETIJSKIH
IN RIBIŠKIH PROIZVODOV

Žal je 23,2 % vzorca poročalo, da v zadnjih 12 mesecih v povprečju skoraj 4 mesece ni imelo dovolj pitne vode (3,9), medtem ko je 13 % intervjuvancev dejalo, da v povprečju več kot 4 mesece (4,2) niso imeli dovolj hrane.

VZOREC RAZISKAVE

23 % NIMA DOVOLJ VODE
4 mesece

13 % NIMA DOVOLJ HRANE
več kot 4 mesece

VZOREC RAZISKAVE

43 % DOŽIVELI VEČ KOT ENO
NARAVNO NESREČO

21 % NEURJA

60 % POPLAVE

22 % VROČINSKI VALOVI

49 % SUŠE

Vsi intervjuvanci na daljavo so kot pomemben problem izpostavili pomanjkanje zemljišč. Večina gospodinjstev ima majhne parcele, ki ne zadostujejo za preživetje, zlasti zaradi povečanih vplivov podnebnih sprememb in vse večjih družin. Prilاشčanja zemljišč in potreba po odprodaji zemljišč zaradi dolgov, nastalih zaradi kritja nujnih stroškov oziroma stroškov migracije, prav tako povzročajo zaskrbljenost.

■ Mislim, da bi moral iti na Tajsko, saj moja družina nima zemlje za pridelavo riža. Odločil sem se, da se ne bom več učil, kajti nimam denarja, da bi vsak dan hodil v šolo.

Chea Seila, 21

2.2 GOSPODARJENJE Z VODO IN NAMAKANJE

Udeleženci raziskave so odvisni od poplavnega pulza vodnega sistema jezera Tonle Sap. Reka Tonle Sap, ki je edinstvena med vsemi rekami na svetu, ima dvosmerni tok, odvisno od letnega časa. Vsako monsunsko sezono se z obilnimi padavinami tok obrne, pri čemer voda, ribe in ribja jajčeca iz rečnega sistema Mekong potujejo v jezero, medtem ko se v sušni sezoni jezero Tonle Sap izliva v reko (Eyler in Weatherby, 2019).

Vendar pa je ta občutljivi ekosistem ogrožen zaradi izgube habitata in spremembe toka, predvsem zaradi gradnje jezu, zakonsko neurejenega zbiranja lesa, podnebnih sprememb in zakonsko

neurejene človeške dejavnosti okoli jezera (Pool et al., 2019; Eyler in Weatherby, 2019; Sourn et al., 2021; Chua et al, 2021).

Kot ugotavljajo udeleženci, se poplavni impulz vodnega sistema spreminja tako v smislu zmanjšanja števila dni poplavnih dni kot vodostaja.

To škoduje raznolikosti tal, zmanjšuje pa se tudi ulov rib. Med redkimi udeleženci, ki so omenili ribolov, so vsi navajali, da je ulov rib slabši zaradi nepravilnih vremenskih vzorcev, upada padavin in zmanjšanega poplavnega pulza poplavne ravnice.

“ Nekateri celo uničujejo poplavni gozd. V vasi z vse večjim izgubljanjem poplavnega gozda izginjajo tudi naravne ribe, ki se nadomeščajo z ribami iz ribogojstva, kot je som.

Voen Socheat

2.3 NEPREDVIDLJIVE PADAVINE

Pomanjkanje tehnologije in strokovnega znanja otežuje reševanje težav.

Kot je razložil intervjuvanec na daljavo:

|| *Zdaj nimamo namakalnih sistemov. Vse temelji na padavinah. Brez dežja ni proizvodnje. To za kmetijski sektor predstavlja zelo veliko tveganje.*

Min Sophoan, ASVF, intervju na daljavo

Ranljivost podeželskega prebivalstva je krožna, saj je zaradi posledic podnebnih sprememb kmetijstvo, usmerjeno v samooskrbo, popolnoma neustrezna strategija preživetja, medtem ko pomanjkanje mehanizmov socialnega varstva povečuje občutljivost podeželskega prebivalstva za podnebne spremembe (Brickell et al., 2018).

Intervjuvanci na terenu so se strinjali, da so ključni vplivi podnebnih sprememb povezani z vodo:

|| *Moje gojenje riža temelji na sezonskih poplavih Tonle Sapa in reke Sangker. Lani je moj riž močno prizadelo poplavljanje reke. [...] Gre za jasen vpliv podnebnih sprememb. Ukvarjamo se s pridelavo riža. Odvisni smo od neba in dežja, včasih je pridelek večji, včasih se soočamo s tveganji.*

Voen Socheat

Preath Nakri, nekdanja migrantka, nese sina v svojo hišo pred dežjem (okrožje Puok, Siem Reap) ©RounRy

2.4 KRČENJE GOZDOV

Gospodarska rast Kambodže je imela za posledico tudi precejšen **upad gozdnatosti**, ki se je od 2010 do 2016 skrčila iz 57,07 % na 46,86 % nacionalnega ozemlja (UNDP, 2019).

UPAD GOZDNATOSTI

s **57 %** (2010)
na **47 %** (2016)

V Kambodži beležijo eno najhitrejših stopenj izgube gozdov na svetu; veliko gozda so posekali za plantaže kavčukovca in les (Zemeljski observatorij, NASA, 2017), vključno z nezakonito sečnjo.⁷ **Poplavni gozdovi** so zavarovana območja, kjer so dodelili ribolovna območja in je krčenje dreves nezakonito. A leta 2012 je vlada partije ukinila, jih dodelila kot skupnostna ribolovna območja z določenimi površinami, namenjenimi za ohranjanje.

Kljub temu so veliko gozda posekali nezakonito, kar je imelo za posledico upad staležev rib, saj predstavljajo poplavni gozdovi dristišča za ribe.

Iz odgovorov je bila prav tako razvidna povezava med sposobnostjo preživetja in vplivom podnebja na to. V tej luči odgovori tako intervjuvancev na daljavo kot na terenu izpostavljajo kompleksnost povezave: ekonomije in okolja ne moremo ločiti. Kot so poudarili tudi znanstveniki, male in samooskrbne kmete pomembno določajo njihove predhodne ranljivosti, ki so posledica socialnih in političnih dejavnikov, ne zgolj njihova izpostavljenost tveganju, zaradi česar so še posebej dovzetni za vpliv podnebne krize (Vigil, 2019).

7. <https://earthobservatory.nasa.gov/images/89413/cambodias-forests-are-disappearing>

2.5 DOLG IN MIKROFINANČNA INDUSTRIJA (MFI)

Na ravni gospodinjstev **Kambodžanci postajajo vse bolj odvisni od mikroposojil (MFI)**, kar je odziv na vrzeli v zagotavljanju javnih storitev (Brickell et al., 2020; Crang et al., 2020). Posojila pri MFI vzamejo mali kmetje iz vasi in podeželja po vsej Kambodži, da bi se spopadli z uničujočimi vplivi podnebnih sprememb na kmetijsko proizvodnjo. Dolg lahko nastane tudi zaradi financiranja migracij. Za odplačilo dolga se pogosto uporabljajo nakazila (Brickell et al., 2018; Jacobson et al., 2019; Pak in Saing, 2019) in obstaja pozitivna povezava med dolgom gospodinjstva in migracijami (Pak in Saing, 2019). Visoke obrestne mere za posojila pomenijo, da številni prebivalci podeželja na koncu izgubijo svojo zemljo, saj so jo za poplačilo dolga prisiljeni prodati, kar ima za posledico dolžniško suženjstvo in uničujoč vpliv na življenjski standard. **Januarja 2020 je neodvisni strokovnjak ZN za zunanji dolg Juan Pablo Bohoslavsky poročal, da se Kambodža sooča z mikrofinančno krizo** (Brickell et al., 2020).

To vprašanje so intervjuvanci na daljavo izpostavili kot pomemben problem: »Ko gospodinjstvo ne more kmetovati, saj je odvisno od padavin, je pridelek riža zelo slab. Zato mnogi vzamejo posojilo pri MFI, ki ga morajo nato vrniti. Zato so se ljudje prisiljeni seliti na druge lokacije in najti delo za dohodek.« (Anon, IGO, intervju na daljavo).

Intervjuji, ki smo jih izvedli na terenu, so te ugotovitve potrdili. Večina (8 od 10) intervjuvancev se je morala obrniti na MFI, da bi lahko financirali migracije družinskih članov in/ali pokrili kmetijske stroške. Mnogi so razložili, da so bili njihovi družinski člani prisiljeni, da se preselijo na Tajsko, da najdejo delo za poplačilo dolga, nastalega pri MFI, za plačilo izboljšav v kmetijstvu. Krožnost problema ponazori **Keo Rath** (52).

“ Njena družina je vzela posojilo v višini 500 \$ pri MFI »za obnovo pridelka arašidov in soje. Žal s sajenjem nismo pridelali dovolj. Tako se je mož odločil, da gresta s hčerko na Tajsko, da bi poiskala denar za poplačilo dolga MFI... Izposodili smo si tudi denar za pridobitev pravnih dokumentov in delovnega dovoljenja.«

Keo Rath

2.6 MOBILNOST

V odgovor na veliko število Kambodžancev, ki vstopajo na trg dela, in ob upoštevanju dejstva, da ustvarjanje delovnih mest ne more slediti številu tistih, ki vstopajo na trg, se v Kambodži čedalje bolj zanašajo na migracije kambodžanskih delavcev v tujino, zlasti v sosednje države. Z državnega vidika se v Kambodži dejansko spodbujajo čezmorske migracije kot eden izmed ukrepov za lajšanje revščine in brezposelnosti/podzaposlenosti, predvsem med mladimi. Intervjuvanci so potrdili, da so mnogi nezakonito potovali na Tajsko in nato tam iskali delo/ureditev statusa. Tajsko vidijo kot kraj, kjer je možno pridobiti delo in dohodek v nasprotju s kmetovanjem in/ali ribištvom v provinci Battambang, kjer so vsi dejali, da je vse težje preživeti.

V intervjujih na daljavo so opozorili na dejstvo, da so migracije že vrsto let način življenja za izboljšanje preživetja v Kambodži – zelo težko je vzpostaviti neposredne povezave med podnebnimi spremembami in migracijami – a vsi se strinjajo, da korelacija obstaja. Prebivalci Battambanga so odvisni od kmetijstva in malega priobalnega ribolova, zaradi podnebne krize pa je vse težje preživeti. Prav tako se zdi, da število ljudi, ki se morajo seliti zaradi podnebnih sprememb, »zelo

narašča zaradi vpliva dolge suše in tudi poplav.« (Sorn Sunsopeak, NCDD, intervju na daljavo). Podnebne spremembe niso edini dejavnik, ki spodbuja ljudi k selitvi – migracije so zaradi številnih razlogov, predvsem ekonomije, izobraževanja ali drugih, zato je dejavnike težko razmejiti. A zdi se, da se podnebne spremembe prepletajo s temi večdimenzionalnimi vzroki in poslabšujejo ranljivost življenjskih pogojev, zaradi česar se ljudje selijo.

To se je odražalo tudi pri intervjuvancih na terenu, pri čemer so vsi poudarili, da so se razmere v zadnjih petih letih poslabšale z vse večjo nerednostjo padavin in nenadnimi intenzivnimi poplavami.

Intervjuvanci so povedali, da ne želijo, da bi se oni ali njihove družine morali vključiti v migracijske tokove, pogosto nezakonite, na Tajsko. V fokusnih skupinah in intervjujih je vladalo soglasje, da se ljudje »ne želijo preseliti, če je na voljo preprosto namakanje za sajenje oziroma dostojno delo.« To potrjujejo študije, ki dokazujejo, koliko Kambodžancev bi raje ostalo v Kambodži, če bi bilo dovolj zaposlitvenih možnosti (Vigil, 2019). Ljudje se selijo zaradi pomanjkanja teh možnosti.

■ ■ *Ne bom dovolila, da bi mož in hčerka delala na Tajskem kot delavca migranta, ko enkrat odplačamo posojilo in se konča izbruh Covida-19. Želimo najti delo v lastni državi, ne pa prečkati meje z varnostnim tveganjem.*

Keo Rath

V Battambangu, tako kot na drugih podeželskih območjih v Kambodži, se ženske na podeželju soočajo s težavami, kot so omejen dostop do izobraževanja, nasilje na podlagi spola in pritisk k delu ob ohranjanju vlog doma (Spirens in Tost 2017). **Poplave in suše poslabšujejo prisotne**

ranljivosti žensk, kot so nižja raven izobrazbe, dohodka, mobilnosti, zdravja in moči odločanja (WFP, 2019). Mnogi intervjuji z **babicami** so razkrili, da skrbijo za svoje vnuke, saj so starši šli delat na Tajsko. Kot je dejala Kuy Rin, 57-letna vdova:

■ ■ *Ostala sem doma, da bi skrbela za vnuke, ker so njihovi starši za nekaj let odšli na Tajsko, otroke pa pustili pri meni. [...] Menim, da migracije v druge države niso dobre, ker smo drug od drugega ločeni. Moj sin ni bil srečen, ker je bil ločen od svojih otrok.*

Kuy Rin

3. UGOTOVITVE IN REŠITVE

Mnogi ljudje so mnenja, da bi rešitve morale vključevati gospodarjenje z vodo in namakalne sisteme. Prav tako so izpostavili pomen skupnostnih pobud za izmenjavo znanja in nadzor nezakonitega krčenja gozdov. Ponovna zasaditev gozdov se razume kot pomemben element pri blažitvi vplivov podnebne krize, enako velja za upoštevanje mnenj lokalnega prebivalstva.

“ *Od vlade zahtevam, da naj ne uničuje več gozda, obnovi poplavni gozd, ki je vir biotske raznovrstnosti, in dristišča rib.*

Potrebujemo boljši in cenejši dostop do vizumov; pravnih dokumentov in moramo imeti dokumente, ki nam zagotavljajo boljšo varnost med delom na Tajskem.

Tong Panha, Bak Rotes

“ *Pri sprejemanju odločitev moramo vključiti glas lokalnega prebivalstva [...] potem lahko dosežemo trajnost.*

Moeu Chandara, okoljski aktivist, intervju na daljavo

Udeleženci so za preživetje močno odvisni od življenjskih pogojev, ki so pogojeni z okoljem, zato se podnebna kriza močno čuti. Vse bolj neredne padavine, poplave in suše uničujejo kmetijski vir preživetja, kar otežuje dohodek za preživljanje. Krčenje gozdov poslabšuje težave in ima za posledico upad biotske raznovrstnosti. Vse manjši je tudi ulov rib iz jezera in okoliških voda. Poplavni pulz vodnega sistema jezera Tonle Sap se spreminja zaradi podnebne krize in človekovega posega. Dolžniško suženjstvo predstavlja resen problem za podeželsko prebivalstvo, saj se gospodinjstva spopadajo z vse večjo spremenljivostjo podnebja, posojila pa se uporabljajo tudi za financiranje migracij.

Tako se lahko ustvari začaran krog dolgov, kajti večina posojil pri MFI ima izjemno visoke obrestne mere. Migracijski vzorci so odvisni od konkretnih geografskih lokacij in so lahko čezmejni, predvsem (nezakonito preseljevanje) na Tajsko, oziroma s podeželja v mesto znotraj Kambodže, saj si v gospodinjstvih prizadevajo razvejati tokove dohodka. Migracije se zaradi pomanjkanja možnosti v Kambodži razumejo kot nujne za diverzifikacijo dohodka, a mnogi se prav tako zavedajo ovir pri zakonitih migracijskih tokovih in socialnih težav zaradi ločevanja družin, vključno z majhnimi otroki.

KENIJA

ŠTUDIJA 4

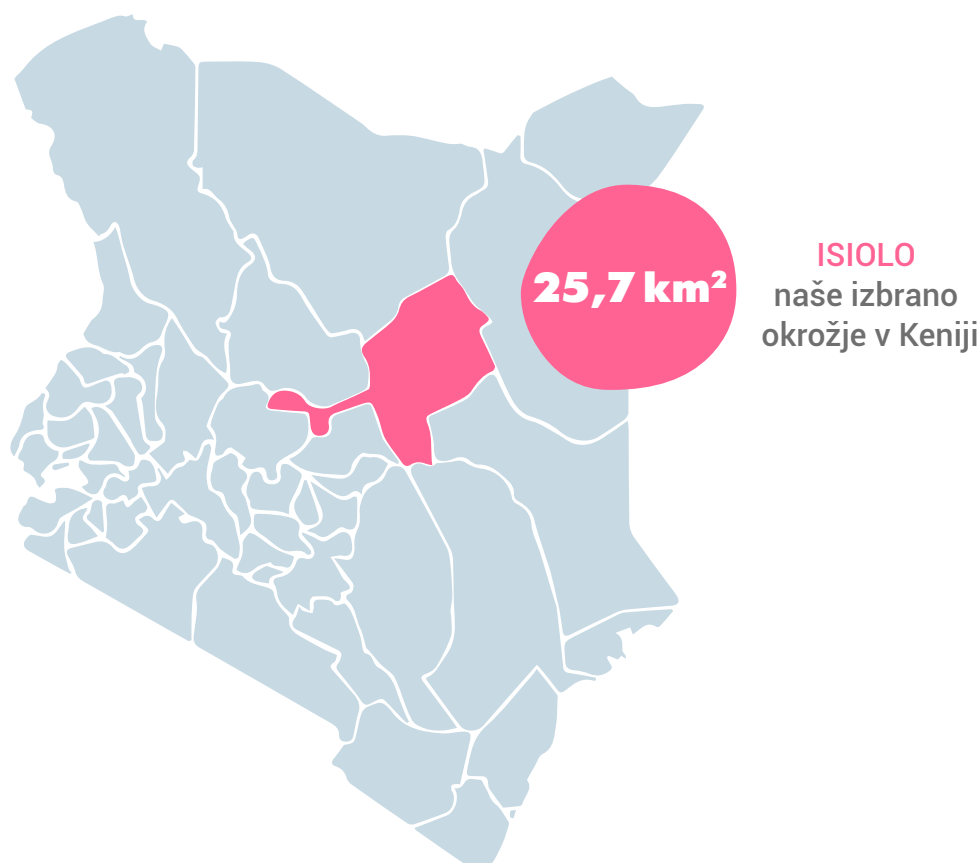
KENIJA

ŠTUDIJA 4

Kenija velja za **zelo ranljivo** za vplive podnebnih sprememb, močna migracijska gibanja s podeželja v mesto so posledica različnih dejavnikov, vključno z notranjimi konflikti in naravnimi nesrečami. Predvsem suša in poplave povzročajo precejšnjo razseljenost, zlasti med pastirji, ki se soočajo s pogosto izgubo živine in omejenim dostopom do zemljišč, virov in trgov. Uporaba deložacij za uresničevanje okoljevarstvenih projektov prav tako prispeva k razseljevanju, pri čemer so ljudi odgnali z zasebnih, javnih in skupnih zemljišč tako v mestih kot divjini. Čeprav Kenija velja za državo z nižjimi srednjimi dohodki, ostajata ključna izziva države neenakost in raven revščine, kar je povečalo ranljivost gospodarstva za pretrse. To lahko ljudi tudi spodbudi, da se selijo znotraj države ali zunaj kenijskih meja v sosednje države ali Evropo.

Okrožje Isiolo je bilo izbrano za študijo primera, ker je obenem destinacija za notranje migracije

in dober primer uničevanja okolja zaradi ekstremnih dogodkov, zlasti suše. Poleg tega je prisotnost organizacije WeWorld na tem območju olajšala raziskavo. Okrožje Isiolo ima površino približno 25.700 kvadratnih kilometrov (km²) in je v spodnjem vzhodnem delu Kenije. Ima najmanj prebivalcev med kenijskimi okrožji. V njem živijo pripadniki ljudstev Turkana, Borana, Meru in Somalci. Glavna mestna središča so Isiolo, Garbatulla, Modogashe, Kinna, Merti in Oldonyiro. Za okrožje so značilne sušne in polsušne nizke ravnice s šestimi rečnimi sistemi, ki prečkajo državo in jo delno povezujejo. Zlasti polsušna območja so postala prostor za ustalitvene kmetijske in pašniške dejavnosti. Večino mesecev v letu je vreme vroče in suho z dvema deževnima sezonama. Kratka deževna sezona je med oktobrom in decembrom, z vrhuncem v mesecu novembru, medtem ko je dolga med marcem in majem, z vrhuncem v aprilu, pri čemer so znotraj okrožja glede na topografijo velike razlike.⁸

8. Načrt celostnega razvoja okrožja Isiolo (CIDP) 2018–2022.

Hussein Huka, pastir iz vasi Merti, stoji v svoji lopi za koze. ©ArtfulEyesProduction

1. METODOLOGIJA

Informacije v tem poglavju so kombinacija teoretične raziskave v povezavi z empiričnimi podatki iz fokusnih skupin s terena, polstrukturiranimi intervjuji in raziskavo, ki jo je opravila ekipa WeWorld v Keniji med oktobrom in novembrom 2021.⁹ Ciljne skupine so lokalna gospodinjstva, ki so se preselila v okrožje Isiolo v obdobju od 1 meseca do 5 let in jih je prizadela podnebna kriza. Cilj je bil preučiti življenjske izkušnje in vpliv podnebnih sprememb na pastirsko prebivalstvo Kenije. Ker je raziskavo izvedla ekipa WeWorld, smo uporabili neprobabilistično vzorčenje (npr. NVO je stopil v stik z lokalnimi oblastmi in voditelji, da bi se povezali z zainteresiranimi ljudmi za zbiranje podatkov).

1. **Enomesečni podnebni dnevnik** (Giacomelli in Walker, 2021): 30 udeležencev (Merti in Isiolo).
2. **Fokusne skupine**: 2 skupini (v vsaki 7 udeležencev različnega spola in starosti), 1 v Mertiju, 1 v Isiolu
3. **Poglobljeni intervjuji**: 10 udeležencev (Merti in Isiolo)
4. **Raziskava v gospodinjstvih**: 200 gospodinjstev, moški in ženske, stari od 18 do 65 let, reprezentativni za podeželsko prebivalstvo Mertija, imajo izkušnje s podnebnimi spremembami in/ali migranta v gospodinjstvu.

Enomesečni podnebni dnevnik

30 udeležencev

2 fokusni skupini

s po 7 udeleženci

10 poglobljenih intervjujev

200 raziskav v gospodinjstvih

9. Raziskava je bila zaključena decembra 2021. Digitalizacija in čiščenje podatkov sta še v teku. Kvantitativni rezultati raziskave niso zajeti v tem poglavju, ampak bodo vključeni pozneje v letu 2022.

2. IZSLEDKI RAZISKAVE

- Spremenljivost padavin (zlasti dolgotrajnih suš) se je izkazala za velik problem v zvezi s podnebnimi spremembami.
- Uničevanje okolja se kaže v povečanem nenadzorovanem krčenju gozdov in nabiranju peska na rekah.
- Te razmere najbolj prizadenejo pastirske družine, ki so v zadnjih 5 letih utrpeli zmanjšanje števila živine in so se odločile za selitev v iskanju vode in pašnikov.
- Izguba živine ima običajno za posledico občuten upad družinskega dohodka, večjo negotovost glede oskrbe s hrano in opustitev šolanja otrok.
- Selitev živine iz enega okrožja v drugo se pogosto dojema kot zelo tvegana zaradi pomanjkanja hrane, divjih živali in ropov.
- Pastirji običajno prispejo v Isiolo z vso družino in imajo v okrožju že sorodnike in znance, ki so jim pred potovanjem posredovali informacije.
- Iskanje boljših življenjskih pogojev in možnosti je vedno razlog za migracije, čeprav se priznava, da je pomanjkanje dežja vzrok za poslabšanje življenjskih pogojev.
- V Keniji so razvili številne strategije za obvladovanje okoljskih vprašanj in migracij na državni ravni, predvsem v zvezi z upravljanjem zemljišč, a pomembno vlogo imajo okrožja in lokalne vlade (zlasti v Isiolu).

2.1 SOVRAŽNO OKOLJE

V Načrtu celostnega razvoja Isiola (2018-2022) se zavedajo, da je okrožje eno najbolj ranljivih za podnebne spremembe v Keniji. Okrožje ima v glavnem skozi vse leto vroče in suho podnebje, **pred kratkim pa je utrpelo hudo sušno obdobje, ki je vplivalo na življenjske pogoje celotnega prebivalstva.**¹⁰ Februarja 2017 so v Nacionalni upravi za obvladovanje suše (NDMA) navedli, da je do 80.000 prebivalcev okrožja zaradi suše potrebo-

valo pomoč v hrani, v tem obdobju so poročali o primerih konfliktov zaradi vode in pašnikov, ki so posledica njihovega pomanjkanja. (CDIP, 2018).

Suša in nepredvidljive padavine negativno vplivajo na pridelek, produktivnost živine in njeno umrljivost, zaradi česar prihaja do izpada dohodka za kmete in posledično do težav pri oskrbi s hrano.

|| Podnebne spremembe so povezane z nezanesljivostjo oskrbe s hrano, izpadom dohodka in stradanjem živine zaradi suše.

Moeu Chandara, okoljski aktivist, intervju na daljavo

Kot je razvidno iz podnebnih dnevnikov udeležencev raziskave, so se podnebne razmere v okrožju Isiolo v zadnjih letih izjemno spreminjale. Najpogostejše navedene spremembe vključujejo višje temperature, nepredvidljivost padavin, pomanjkanje vode in daljša sušna obdobja. V smislu dojenja dolgoročnih sprememb podnebja je velika večina kmetov zaznala povišanje povprečnih temperatur in zmanjšanje povprečne količine padavin. Zaradi vpliva podnebnih sprememb vse več družin izgublja celotne črede, kar je posledica suše, zaradi česar so se morali zadovoljiti s pomočjo v hrani. Toplotni udar, ki ga utrpijo živali, prav tako zmanjša stopnjo vnosa živalske krme ter privede do slabše rasti ter nižje proizvodnje mleka in mesa, kar v pastirsko življenje prinaša bistvene spremembe in stres.

10. V Nacionalni upravi za obvladovanje suše objavljajo mesečna poročila o vplivu suše v Keniji. Za vpogled v okrožje Isiolo glej <https://www.ndma.go.ke/index.php/resource-center/category/15-isiolo>.

2.2 PASTIRSTVO IN PODNEBNE SPREMEMBE

V zadnjih 5 letih so se pastirji soočili z vse večjimi vplivi podnebnih sprememb. Dogodki, povezani s podnebnimi spremembami, kot je suša, imajo de-

jansko za posledico stradanje živine in pomanjkanje hrane za ljudi (Nyariki in Amwata, 2019). Pomanjkanje hrane in vode vpliva na preživetje ljudi.

“ Danes se je suša poslabšala, ker je manj dežja in tla postajajo suha.

Sarah, podeželje

To ne vpliva zgolj na družinski proračun, temveč tudi na **izobraževanje otrok**: ko kmetje ne morejo proizvesti dovolj, nimajo denarja, da bi otroke pe-

ljali v šolo in podprli njihovo šolanje. Zato se mnogi pastirji odločijo za selitev v druga območja ali mesta.

“ Za pastirje pomanjkanje vode predstavlja resen problem, saj ne morejo preživeti živine. »Zaradi suše na našem območju se živali selijo iz enega območja na drugo v iskanju paše in vode, nekatere naše živali so celo poginile, saj na našem območju ni dežja.

Safia Maicha, podnebni dnevnik

2.3 KONFLIKTI ZARADI NARAVNIH VIROV

Isiolo je namembno okrožje za številne migrante, ki bežijo pred konflikti na svojih ozemljih izvora, kot je okrožje Turkana, območje dolgotrajnih mejnih sporov in sporov zaradi virov.

Udeleženci fokusnih skupin (mesta) so poročali, da podnebne spremembe povečujejo negotovost na nekaterih območjih v državi (na primer v okrožju Turkana), ki so jih prizadeli **notranji**

konflikti med lokalnimi skupnostmi zaradi pomanjkanja virov, zlasti vode, kar je posledica velike suše. Konflikti so namreč zmanjšali pridelek v kmetijstvu in živinoreji, kar vpliva na tržno poslovanje in tudi na napredek otrok v izobraževanju, kar ljudi sili, da se selijo na druga ozemlja (A. Paul et al., 2022; F. Maelo, 2021). Še vedno trajajoči konflikti in nasilje ljudem preprečujejo vrnitev na ozemlje izvora

2.4 MOBILNOST

Poglavitne značilnosti migracij v Keniji lahko opišemo kot nomadsko pastirstvo, viden trend migracij s podeželja v mesto, notranje razseljevanje zaradi različnih dejavnikov, vključno s političnim nasiljem, naravnimi nesrečami in prisilnimi deložacijami zaradi razvojnih dejavnosti in dejavnosti

varovanja okolja, čezmejnimi migracijami delavcev, a tudi gibanji beguncev. V nekaterih primerih udeleženci raziskave migracije v bližnje države ali države z višjimi dohodki (kot je Izrael) vidijo kot začasno rešitev za pripravo nadaljnjih prilagoditvenih strategij ob vrnitvi na svoje ozemlje.

“ Rada bi šla v Izrael, da bi se seznanila z njihovimi načini kmetovanja in videla, kako se prilagajajo podnebnim spremembam. Potem se nameravam vrniti v Kenijo in deliti znanje.

Judith, mestno območje

“ Rada bi šla v Tanzanijo, ker je tam veliko trgovanja, veliko kmetijstva in življenjski standard je zelo visok. Tja sem šla s pomočjo vladnega programa. Tam delajo stvari drugače.

Abibi

Po mnenju večine intervjuvancev naj sosednje države ne bi nujno zagotavljale zaščite podnebnim migrantom, saj se tudi same spopadajo s številnimi izzivi, ampak je ljudi treba obravnavati ob upoštevanju humanitarnosti in sodelovanja.

“ Ne odpirati meja, ampak sodelovati za zaščito ranljivih ljudi.

Judith, mestno območje

2.5 ADAPTATION

“ Podnebne spremembe so predvsem posledica človekovih dejavnosti, ki povzročajo visoko stopnjo onesnaženosti zraka. Poleg tega ljudje sekajo drevesa in slabo gospodarijo s tlemi, s čimer izkazujejo nezmožnost spoštovanja okolja in narave.

Judith, mestno območje

Nekateri intervjuvanci menijo, da so države z visokimi dohodki najbolj odgovorne za podnebno krizo. Kenijska vlada ne stori dovolj v praktičnem ali izobraževalnem smislu: na primer, dodeljena semena trav za pastirje ne zadostujejo, poleg tega ne sprejema stabilnih strategij za izobraževanje. Vlada ni dejavna v prizadevanjih, da bi ljudje prevzeli odgovornost in odgovarjali za svoje vedenje: **»za podnebne spremembe so v prvi vrsti odgovor-**

ni ljudje« (fokusna skupina – mestno območje). Nasprotno se lokalne oblasti nekoliko bolj ukvarjajo s tem, da ljudem pomagajo pri soočanju z vplivi podnebnih sprememb, tako da se na primer sadijo drevesa in zagotovi voda. Vendar pa je po mnenju kmetov treba storiti več v zvezi s širjenjem informacij in izobraževanjem o novih načinih kmetovanja kot tudi finančnimi instrumenti, da bi zagotovili večjo odpornost.

“ Ko govorimo o kmetijstvu in pripravljenosti, moramo govoriti o skladiščenju vode.

Judith, mestno območje

V okrožju Isiolo se ljudje mučijo s pripravami na soočenje z vplivi podnebnih sprememb, zlasti suš. Lokalni aktivisti si s številnimi aktivnostmi močno prizadevajo pomagati ljudem, da se prilagodijo podnebnim spremembam. Glavne prilagoditvene

strategije, ki se uporabljajo v Isiolu za obvladovanje oziroma ublažitev tveganj v povezavi s kmetijsko proizvodnjo in varnostjo oskrbe s hrano, vključujejo uporabo sort pridelkov, odpornih na sušo, in pogoždovanje.¹¹

“ Ko ni vode, lahko razmišljaš o drugačni ideji v zvezi z dejavnostjo.

Judith, mestno območje

Pripravljenost se namreč dojema kot odločilen korak, ki pomeni tudi izogibanje migracijam:

“ Če se ljudje naučijo, kako biti pripravljen, ni nujno, da se selijo.

Judith, mestno območje

11. Pojem pogoždovanja se razlikuje od pojma ponovnega pogoždovanja. Pogoždovanje pomeni spremembo namembnosti dolgotrajnih negozdnih zemljišč v gozd ter pomeni vzpostavitev gozdov, kjer jih prej ni bilo oziroma kjer že dolgo manjkajo. Nasprotno se ponovno pogoždovanje nanaša na ponovno zasaditev dreves na nedavno izkrčenih zemljiščih.

3. UGOTOVITVE IN REŠITVE

Pogostejše in daljše suše ter spremenljive padavine imajo znatne posledice za okolje in življenjske pogoje udeležencev raziskave, ki so močno odvisni od kmetijske proizvodnje in pašne živinoreje. Učinki tovrstnih ekstremnih dogodkov vplivajo na varnost oskrbe s hrano in prehrano ter nazadnje tudi na izobraževanje otrok, saj se družinski dohodek zmanjšuje, ker ni dovolj sredstev za pokritje stroškov šolanja, kot so knjige in šolske uniforme. Vendar pa je okrožje Isiolo hkrati ciljno območje za tiste, ki se selijo iz drugih ogroženih ozemelj, kot je okrožje Turkana, kjer so spori zaradi virov pogosti.

Zdi se, da je za spopadanje s temi izzivi in ureničevanje ciljev trajnostnega razvoja (SDG) lokalno prebivalstvo, vključeno v študijo primera, bolj naklonjeno ukrepom za krepitev odpornosti, ki presegajo običajne strategije odzivanja v nujnih

primerih in si prizadevajo oblikovati dolgotrajno vizijo za reševanje temeljnih ranljivosti. Čezmejne migracije se ne dojemajo kot dolgoročna rešitev; po mnenju nekaterih intervjuvancev bi lahko pomenile način, da se usvojijo najboljše prakse in dobri primeri strategij preživetja iz bolj odpornih držav, ki bi se nato reproducirale v Isiolu.

Na ravni upravljanja bi lahko izboljšanje širšega mehanizma upravljanja ter oblikovanje in izvajanje akcijskih načrtov za podnebne spremembe na ravni okrožja, ki temeljijo na oceni lokalnih potreb in virov, predstavljali pomemben korak k udeležanju podnebne strategije države. Hkrati bi bila zaželeno **izvajanje protokola IGAD, ki predvideva razvoj varnih in zakonitih migracijskih poti** v druge države za izmenjavo strokovnih kompetenc in veščin, da migracije ne bi bile dokončna rešitev, temveč proaktivna strategija.

PRIPOROČILA

Priporočila za oblikovanje politik smo oblikovali v skladu z namenom in cilji projekta #ClimateofChange v okviru programa DEAR ter jih naslavljamo na mednarodno skupnost, Evropsko unijo in nacionalne vlade držav članic EU ter države iz študije primerov. Priporočila temeljijo tako na razmisleku o globalnih neenakopravnih odnosih na področju ekologije kot na konkretnih zahtevah in rešitvah, ki so jih predlagali udeleženci raziskave, ki si prizadevajo, da bi bila njihova okolja spet primerna za bivanje.

Mednarodna skupnost bi morala:

- Okrepiti in uporabiti že obstoječ nabor zavez na visoki ravni, instrumente politike, partnerstva deležnikov in mehanizme, ki zagotavljajo smernice o tem, kako obravnavati notranjo in čezmejno razseljenost, povezano s škodljivimi učinki podnebne krize.
- Ustvariti nove zakonite migracijske poti, ki lahko zagotovijo ustrezno zaščito za migrante, ki jih je prizadela podnebna kriza, in lahko v odgovor spodbudijo migracijske strategije (na primer med drugim statuse, ki bi se lahko priznali ljudem, ki se selijo v okviru vplivov podnebnih sprememb, kot so humanitarni vizumi, začasna zaščita, dovoljenje za prebivanje, regionalni in dvostranski sporazumi o prostem pretoku).
- Podpreti splošno pravico do varnega, čistega, zdravega in trajnostnega okolja ter krepiti pravice do mobilnosti (začasni vizumi oziroma olajšanje potovanj s preseganjem indeksa

potnih listov, nepravičen nadzor na mejah) in uveljaviti priporočila, ki jih je podal posebni poročevalec ZN za človekove pravice in okolje ter posebni poročevalec ZN za sodobne oblike rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobijo in s tem povezane nestrpnosti.

- UNEA (Skupščina ZN za okolje) bi morala začeti pogajanja za pravno zavezujoč sporazum o plastiki (glej <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=28143&LangID=E>)
- Opozoriti na in odpraviti globalne neenakopravne odnose na področju ekologije z vračanjem zemljišč avtohtonim skupnostim in ponovnim uveljavljanjem suverenosti nekdanjih koloniziranih ljudstev, vključno z dostopom do naravnih virov in drugih sredstev proizvodnje in reprodukcije ter nadzorom nad njimi.
- Sprejeti novo ekološko razmišljanje, pri katerem ponovno pregledamo in odpravimo kolonialistično razumevanje odnosov med ljudmi, kraji in njihovo ekologijo. Razmišljanje, ki priznava medsebojno afektivno povezavo med ljudmi in naravo, da smo neločljivo prepleteni z življenjem nečloveških bitij in prihodnostjo planeta, ki si ga delimo.
- Izboljšati in deliti tehnologije za prilagajanje podnebj.
- Pozvati k odgovornosti države, ki so k podnebnim spremembam prispevale največ, da zagotovijo finančno podporo za financiranje politik za prilagoditev in blažitev posledic držav MAPA.

Nacionalne in/ali lokalne oblasti Senegala bi morale:

- Revidirati Sporazum EU-Senegal o trajnostnem partnerstvu v ribiškem sektorju ob upoštevanju obdobja po sprejetju Sporazuma iz Cotonouja ter načela trajnostnega razvoja in previdnostnega načela.
- Vzpostaviti zaščitena morska območja za spodbujanje razmnoževanja rib.
- Spodbujati načrte za ponovno pogozdovanje: sajenje mangrov, preslic in drugih vrst, ki pomagajo izboljšati tla in ščitijo pred obalno erozijo.
- Pomagati aktivistom na terenu in jim omogočiti, da ozaveščajo o podnebni krizi.
- Nadzirati odpadke, ki se v Senegal pošiljajo iz drugih držav.
- Razširiti programe za ponovno uporabo plastičnih vrečk za izdelavo trdih tlakovcev, kot je tisti, ki so ga razvili na Université Cheikh Anta Diop de Dakar (UCAD).
- V odločanje vključiti lokalne glasove.
- Izboljšati znanje o podnebnih spremembah ter strategijah za preživetje, blaženje in prilagoditev.

Nacionalne in/ali lokalne oblasti Kambodže bi morale:

- Zakonsko urediti izsekavanje gozdov, zakonsko urediti in oglobiti tiste, ki izsekavajo poplavni gozd.
- Izboljšati razpoložljivost vode in namakalnih shem z dodatno tehnično podporo za izboljšanje pridelave in produktivnosti.
- Spodbujati in izboljšati ozaveščanje javnosti o pomenu poplavnih gozdov in strokovno usposabljanje o kmetijski proizvodnji.
- Zmanjšati prilaščanja zemljišč in prisilno de-ložacijo.
- Izboljšati zaščito okoljskih aktivistov.
- V odločanje vključiti lokalne glasove.
- Izboljšati znanje o podnebnih spremembah ter strategijah za preživetje, blaženje in prilagoditev.

Nacionalne in/ali lokalne oblasti Gvatemale bi morale:

- Bolje urediti pridelavo monokultur, da bi se izognili izkoriščevalskim praksam.
- Spodbujati okoljsko znanje in izboljšati sodelovanje skupnosti pri varovanju okolja.
- Izvajati ustrezne politike za spodbujanje enakega razvoja.
- Izvajati in izvrševati zakone s področja voda, odlaganja odpadkov in rabe zemljišč.
- Izboljšati zaščito okoljskih aktivistov.
- Izboljšati znanje o podnebnih spremembah ter strategijah za preživetje, blaženje in prilagoditev.
- Boriti se proti diskriminaciji pri dostopu do zemljišč in nasilju nad avtohtonim prebivalstvom.

Nacionalne in/ali lokalne oblasti Kenije bi morale:

- Razviti in izboljšati namakalne sisteme;
- Vlagati v alternativne kmetijske tehnologije, tudi z zagotavljanjem izmenjave znanja s tretjimi državami s ciljem krepitve dobrih praks.
- V odločanje vključiti lokalne glasove.
- Krepiti varnost pašnih živinorejcev.
- Sodelovati s sosednjimi državami, da se v celoti izvaja Protokol IGAD, s katerim se predvideva razvoj varnih in zakonitih migracijskih poti na regionalni ravni.
- Izboljšati znanje o podnebnih spremembah ter strategijah za preživetje, blaženje in prilagoditev.

Evropska unija in države članice bi morale:

- Razviti robustno politično izrazoslovje, s katerim se opredeljuje pravica do gibanja, hkrati pa je treba zagovarjati pravico do bivanja in pravico ostati ter zagotoviti podnebne odškodnine za pomoč.
- Izboljšati politiko predstavljanja v medijih, odmik od konceptov drugosti in alarmiranja, depolitizirane upodobitve in narative upora bi bilo treba izpostaviti, namesto da se ljudi predstavlja kot (žrtve), ki zgolj podležejo neenakemu/ nezdravemu statusu quo.
- Prepoznati raznoliko okoljsko znanje – in si prizadevati za vključitev različnih glasov v podnebni aktivizem/rešitve in vključevanje lokalnega prebivalstva v odločanje in podnebne rešitve ter krepitev komunikacijskih kanalov in izobraževanja/izmenjave znanja.
- Gojiti solidarnostna zavezništva in kolektivno ukrepanje z najbolj prizadetimi ljudmi in območji (MAPA).
- Vzpostaviti zakonite migracijske poti na ravni EU (začasni vizumi) in nacionalni ravni.
- Soočenje s kapitalističnim ekstraktivizmom in podnebnim kolonializmom ter njuno preseganje. Posledični odmik od fosilnih goriv k bolj akutni okoljski ozaveščenosti in odgovornim načinom proizvodnje, in kar je še posebej pomembno, črpati iz različnih epistemologij, stran od evrocentričnih ekstraktivističnih načinov proizvodnje. Obstoječi red predstavlja grožnjo dolgoročni okoljski varnosti.
- Revidirati Sporazum EU-Senegal o trajnostnem partnerstvu v ribiškem sektorju ob upoštevanju obdobja po sprejetju Sporazuma iz Cotonouja ter načela trajnostnega razvoja in previdnostnega načela.
- Uvesti obvezne ukrepe za zmanjšanje uporabe plastike s pomočjo ambicioznih ciljev, vključno s povečanjem ponovne uporabe in popraviom opreme in proizvodov, kar se je ekonomsko in tehnološko izkazalo za bolj učinkovito kot recikliranje, ter povečati razširjeno odgovornost proizvajalcev in družbeno odgovornost podjetij kot temeljnih orodij v boju proti globalnemu onesnaževanju s plastiko.

Nevladne organizacije EU:

- Bi morale vzpostaviti solidarnostne mreže s tistimi, ki so najbolj neposredno prizadeti, da bi omogočili, da se glasovi in mnenja tistih, ki so na prvi bojni črti podnebne krize, vključijo v njihove strategije in programe.

Podnebna kriza se pogosto upodablja kot prihodnja kriza. V tem poročilu **v nasprotju s tem opozarjamo, kako je podnebna kriza pomemben pojav tukaj in zdaj v vsakdanjem življenju** naših udeležencev raziskave v Kambodži, Gvatemali, Keniji in Senegalu. Vendar ta sila ni zgolj »naravna«, temveč je prepletena s strukturnimi, političnimi, ekonomskimi in kulturnimi dejavniki, ki poslabšajo vplive podnebne krize na vsakodnevno življenje. Podnebna kriza danes vpliva na pokrajine, ki so jih procesi neoliberalnega kmetijstva in kolonializma že močno preoblikovali (Parenti, 2011). Pri tem je na tem mestu pomembno poudariti, da so v tem raziskovalnem projektu sodelovali ljudje, ki so v izbranih državah še posebej izpostavljeni vplivom podnebne krize, saj je njihovo preživetje močno odvisno od okolja (kmetijstvo, pretežno odvisno od padavin, ali malo priobalno ribištvo). Zato so veliko bolj izpostavljeni vplivu podnebne krize. Podnebne spremembe vse bolj ogrožajo življenjske pogoje skupnosti in posameznikov, a države se s to grožnjo ne spopadajo.

Kot kažejo ugotovitve raziskave, podnebne spremembe povečujejo spremenljivost vremenskih vzorcev ter s tem nepredvidljivost in intenzivnost vremena. To je še posebej očitno pri nepravilnih vzorcih dežja in s tem povezanimi ekstremnimi dogodki, ki povzročajo počasne ali nenadne podnebne dogodke, kot so suša in hudourniške poplave. Negotovost glede sezonskih padavin prav tako vpliva na razpoložljivost in kakovost vode. **Negativni vpliv človeške dejavnosti izhaja iz slabega upravljanja oziroma prekomerne uporabe naravnih virov, kar privede do krčenja gozdov** (nezakonite sečnje v Kambodži in Gvatemali), dezertifikacije (v Senegalu in Keniji) in motenj v ekosistemih, kot so gozdovi mangrov v bližini senegalske obale. Ribništvo v Senegalu uničuje podnebna kriza, a tudi slabo ravnanje z odpadki, onesnaževanje in prilaščanje oceana. Poplave v Kambodži so posledica tako nepredvidljivih padavin kot intenzivnosti dežja, a tudi slabe infrastrukture in projektov zaježitve nižje ob reki Mekong, predvsem s strani Kitajske, a tudi Laosa,

s čimer se poslabšajo posledice podnebne krize. Prilaščanje zemljišč so izpostavili kot problem v vseh štirih študijah primerov.

Vpliv podnebne krize se prepleta z **intersekcionalnimi dejavniki**: starostjo, invalidnostjo, spolom, pripadnostjo avtohtonemu ali manjšinskemu narodu oziroma nizkimi dohodki, vse to lahko učinkuje na stopnjo vpliva. Starost je ključni dejavnik v vseh državah iz študije primerov, ki imajo zelo mlado prebivalstvo. Mladi so tisti, ki nimajo upanja in možnosti. Želijo se preseliti, da bi pomagali družinam in/ali zaradi osebnih ambicij. **Podnebne spremembe** lahko torej razumemo kot **multiplikator predhodnih ranljivosti**, kot so revščina, pomanjkanje virov in negotovost oskrbe s hrano, ki se prepletajo in vplivajo drug na drugega. V Gvatemali obstaja resna stopnja horizontalne (in vertikalne) neenakosti med etničnimi skupinami, zlasti Maji se soočajo s hudo diskriminacijo in izključitvijo. Ker avtohtoni prebivalci živijo predvsem na podeželju in se preživljajo s samooskrbnim kmetijstvom, so tudi najbolj izpostavljeni vplivom podnebnih sprememb. S pomočjo protirasističnega in intersekcionalnega vidika pri analizi podnebne krize in migracijah lahko razkrijemo osnovne zgodovinske vzročnosti in zapleteno naravo neenakosti, pri čemer opozarjamo na medsebojne povezave kapitalističnega ekstraktivnega gospodarstva, kar prispeva k podnebni krizi in neenakim vplivom na globalni ravni. Če povzamemo: kot je pokazala obsežna znanstvena literatura, povezave med podnebnimi spremembami in migracijami ne moremo vzpostaviti v absolutnem smislu. Namesto tega so okoljski dejavniki – ki povečujejo stopnjo osebne ranljivosti – prepleteni z drugimi gonilnimi silami, ki so se, odvisno od zadevne države, izkazali za pomembnejše od drugih. Rezultati, zlasti iz intervjujev na daljavo, so potrdili, da **pogosto manjka dejansko in učinkovito izvajanje obstoječih zavezujočih instrumentov in smernic, sprejetih na regionalni ravni, in njihov prenos v učinkovite nacionalne politike, s čimer se znižuje raven zaščite ranljivega prebivalstva**.

V vseh štirih študijah primerov so podnebne spremembe veljale za simptom, ne pa vzrok težav. Poleg tega se je njihova teža v procesu odločanja o migracijah razlikovala glede na države in posameznike. **Podnebna kriza se prepleta s predhodnimi in tradicionalnimi migracijskimi gibanji.** Na primer v Keniji so v primerjavi z ostalimi tremi državami podnebne spremembe imele pomembnejšo vlogo pri odločanju zaradi posebnosti pogojev, značilnih za pastirje. Na splošno se migracije dojemajo kot prilagoditvena strategija za udeležence in kot način za izboljšanje življenjskih pogojev posameznika in njegove družine zaradi nakazil. A ugotovljeno je bilo, da je bilo to pogosto v odsotnosti drugih možnosti. Poleg tega so mnogi govorili o težavah pri migracijah, zlasti ločevanju družin. To so kraji, kjer so življenjski pogoji vse bolj zahtevni, zato se migracije razumejo kot edini način za preživetje. Čeprav ne bo možno ugotoviti neposrednih povezav, je jasno, da podnebna kriza tako neposredno kot posredno oblikuje mobilnost ljudi ter da se negativni vplivi krize povečujejo. Poleg tega v Senegalu vidimo, kako so vzorci gibanja zelo zapleteni in so lahko povezani s podnebnim tveganjem v mestnih območjih. Kot kažejo naše štiri študije primerov in obsežne raziskave, je pomembno, da so **migracije znotraj regije veliko bolj razširjene kot medregionalne migracije.**

Nizka uvrstitev držav iz študije primerov na indeksu potnih listov¹² (uvrstitev temelji na številu destinacij, do katerih lahko dostopajo njihovi imetniki) in izjemno omejevalni vizumski sistem s pretiranimi stroški pomenita, da so redne poti za čezmejne migracije izjemno omejene, kar udeležencem raziskave pušča malo manevrskega prostora za mobilnost. Kot je pokazala raziskava, je nadzor na mejah v številnih primerih migrante preprosto preusmeril na alternativne, pogosto nevarnejše poti (De Genova, 2018; Squire, 2017). To je bilo še posebej očitno v življenju ljudi v Senegalu in Gvatemali, ki so se soočali z nevarno potjo na globalni sever čez različna geografska območja, ki so zaradi nepravilnega nadzora na meji postali kraji smrti. Prebivalci Kambodže so bili izpostavljeni visokim stroškom vizumov in izkoriščanju zaradi neprijavljene statusa, ko so nezakoni-

to migrirali na Tajsko. V Senegal, Gvatemali in Kambodži imajo nakazila pomembno vlogo v gospodarstvu države, kar zmanjšuje spodbudo, da država migracije zakonsko uredi. Zaradi tega so zakonite poti migracij manj verjetne, ljudje, ki se zapletejo v čezmejne migracije, se soočajo z večjo verjetnostjo izkoriščanja in visokimi stroški zagotavljanja prehoda na nezakonit način.

V tem smislu je pravična mobilnost (Sheller, 2018) eno ključnih političnih in etičnih vprašanj našega časa. Po mnenju Shellerjeve moč in neenakost vplivata na upravljanje in nadzor gibanja, kar v svetu ustvarja vsesplošno (ne)pravičnost mobilnosti. Zato je očitno potreben bolj uravnotežen in raznolik pristop, ki priznava prepleteno naravo ljudi in sveta ter neenakost pri dostopu do virov, vključno z gibanjem. V bistvu **razširitev koncepta podnebne pravičnosti na pravično mobilnost** razkriva, kako podnebna kriza vključuje razširjen nabor vprašanj državljskih pravic z daljnosežnimi posledicami, ki presegajo zgolj neposredno okoljske. V skladu z nastajajočimi trendi v sodni praksi bi morale tako posamezne države kot mednarodna skupnost kot celota obravnavati učinke podnebnih sprememb na posameznike **s pristopom, ki temelji na človekovih pravicah**, ter prav tako zagotoviti odgovorno in spoštljivo upravljanje migracij v skladu z obstoječimi pravnimi instrumenti za varstvo človekovih pravic (glej uvod).

Jasno je, da prebivalci območij iz raziskave ne uveljavljajo pravice do varnega, čistega in varnega okolja, kot jo je priznal Svet ZN za človekove pravice oktobra 2021. **To zahteva nujne ukrepe.** Vsakdanje življenjske izkušnje udeležencev raziskave kažejo, kako je podnebna kriza zaradi temeljnih socialno-naravnih vzrokov še večja. Strinjamo se z Achille Mbembe (2020), ki poziva k univerzalni pravici do dihanja, kar pa ne pomeni zgolj biološkega dihanja, temveč celovito uživanje v človeški izkušnji. To vidimo kot utelešenje pravice do zdravega okolja za vse v najširšem smislu. Namesto tega bi bilo treba sprejeti politiko skrbi (ang. *politics of care*), ki izhaja iz feministične in protirasistične prakse, ki nam omogoča, »da bo svet spet primeren za bivanje za vse« (Mbembe in Goldberg, 2018).

12. <https://www.passportindex.org/>

BIBLIOGRAFIJA

- Allison, E.H. et al.(2009) 'Vulnerability of national economies to the impacts of climate change on fisheries', *Fish and Fisheries*, 10(2), pp. 173–196. doi:10.1111/j.1467-2979.2008.00310.x.
- Amara, R., Diop, M., Diop, C., & Ouddane, B. (2019). Chapter 37—The Senegalese Coastal and Marine Environment. In C. Sheppard (Ed.), *World Seas: An Environmental Evaluation (Second Edition)* (pp. 855–873). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-805068-2.00043-7>
- Anthony, E.J. (2015) 'Patterns of Sand Spit Development and Their Management Implications on Deltaic, Drift-Aligned Coasts: The Cases of the Senegal and Volta River Delta Spits, West Africa', in Randazzo, G., Jackson, D.W.T., and Cooper, J.A.G. (eds) *Sand and Gravel Spits*. Cham: Springer International Publishing (Coastal Research Library), pp. 21–36. doi:10.1007/978-3-319-13716-2_2.
- Baldwin, A. (2013). Racialisation and the Figure of the Climate-Change Migrant. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 45(6), 1474–1490. <https://doi.org/10.1068/a45388>
- Baldwin, A., & Bettini, G. (Eds.). (2017). *Life Adrift: Climate Change, Migration, Critique*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Barnett, J., and W. N. Adger. (2007). Climate change, human security and violent conflict. *Political Geography* 26(6):639–655. <http://dx.doi.org/10.1016/j.polgeo.2007.03.003>
- Bauman, Z. (1998). *Globalization: the human consequences*. New York: Columbia University Press.
- Bernards, N. (2019). 'Latent' surplus populations and colonial histories of drought, groundnuts, and finance in Senegal. *Geoforum*. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2019.10.007>
- Bernards, N. (2020). Climate change: How Senegal's colonial history made it more vulnerable. *The Conversation*. <http://theconversation.com/climate-change-how-senegals-colonial-history-made-it-more-vulnerable-132063>
- Bettini, G. (2013). Climate Barbarians at the Gate? A critique of apocalyptic narratives on 'climate refugees'. *Geoforum*, 45, 63–72. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2012.09.009>
- Boas, I., Farbotko, C., Adams, H., Sterly, H., Bush, S., van der Geest, K., Wiegel, H., Ashraf, H., Baldwin, A., Bettini, G., Blondin, S., de Bruijn, M., Durand-Delacre, D., Fröhlich, C., Gioli, G., Guaita, L., Hut, E., Jarawura, F. X., Lamers, M., Hulme, M. (2019). Climate migration myths. *Nature Climate Change*, 9(12), 901–903. <https://doi.org/10.1038/s41558-019-0633-3>.
- Brickell, K. et al. (2018) *Blood Bricks: Untold Stories of Modern Slavery and Climate Change from Cambodia*. Royal Holloway University of London. Dostopno na: <https://static1.squarespace.com/static/596df9f8d1758e3b451e0fb2/t/5bc4d7cdc83025e41e7b10a0/1539627177544/Blood+bricks+high+res+v2.pdf> (Accessed: 7 October 2020).
- Brickell, K. et al. (2020) 'Compounding crises of social reproduction: Microfinance, over-indebtedness and the COVID-19 pandemic', *World Development*, 136, p. 105087. doi:10.1016/j.worlddev.2020.105087.
- Brown, M. E., and C. C. Funk. (2008). Food security under climate change. *Science* 319(5863):580–581. <http://dx.doi.org/10.1126/science.1154102>
- Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED) (2018). *Cred Crunch 52 - Economic Losses, Poverty and Disasters: 1998–2017*.
- Chua, S.D.X. et al. (2021) Drastic decline of floodpulse in the Cambodian floodplains (the Mekong River and the Tonle Sap system). preprint. *Rivers and Lakes/Instruments and observation techniques*. doi:10.5194/hess-2021-378.

- Consejo Nacional de Cambio Climático (CNCC) (2017), Líneas de investigación en cambio climático. Consejo Nacional de Cambio Climático. Guatemala.
- Consejo Nacional de Cambio Climático (CNCC). (2016), Plan de acción nacional de cambio climático. Guatemala.
- Crang, P. et al. (2020) 'Discardscapes of fashion: commodity biography, patch geographies, and pre-consumer garment waste in Cambodia', *Social & Cultural Geography* [Preprint]. Dostopno na: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14649365.2020.1777322> (Accessed: 10 July 2020).
- Daniels, A., Gutierrez, M., Fanjul, G., Guereña, A., Matheson, I., and Watkins, K. (2016). *Western Africa's Missing Fish. The Impacts of Unreported and Unregulated Fishing and Under-Reporting Catches by Foreign Fleets*. London: Overseas Development Institute.
- De Genova, N. (2018). The "migrant crisis" as racial crisis: Do Black Lives Matter in Europe? *Ethnic and Racial Studies*, 41(10), 1765–1782. <https://doi.org/10.1080/01419870.2017.1361543>
- Durand-Delacre, D., Bettini, G., Nash, S. L., Sterly, H., Gioli, G., Hut, E., Boas, I., Farbotko, C., Sakdapolrak, P., de Bruijn, M., Tripathy Furlong, B., van der Geest, K., Lietaer, S., & Hulme, M. (2021). Climate Migration Is about People, Not Numbers. In S. Böhm & S. Sullivan (eds.), *Negotiating Climate Change in Crisis* (pp. 63–82). Open Book Publishers. <https://doi.org/10.11647/obp.0265.06>
- Ellen MacArthur Foundation (2017). Redesigning the future of fashion. Available at: <https://ellenmacarthurfoundation.org/topics/fashion/overview>
- Eyler, B. and Weatherby, C. (2019) *Letters from the Mekong: Toward a Sustainable Water-Energy-Food Future in Cambodia*. Washington DC: Stimson Center. Dostopno na: <https://www.stimson.org/2019/letters-mekong-toward-sustainable-water-energy-food-future-cambodia-0/> (Accessed: 19 November 2021).
- Geddes A, Adger WN, Arnell NW, Black R, Thomas DSG. (2012). Migration, Environmental Change, and the 'Challenges of Governance.' *Environment and Planning C: Government and Policy*. 30(6):951–967. doi:10.1068/c3006ed.
- Giacomelli, E. & Walker, S. (2021, July 6). Challenging Eurocentric Perceptions of Mobility Justice through Climate Diaries [Online]. *The Sociological Review Magazine*. <https://doi.org/10.51428/tsr.gx8834>
- Gleditsch N. P., Furlong K., Hegre H., Lacina B., and Owen T. . (2006). Conflicts over shared rivers: resource scarcity or fuzzy boundaries? *Political Geography* 25(4):361–382. <http://dx.doi.org/10.1016/j.polgeo.2006.02.00>
- Gueye, C., Fall, A. S., & Tall, S. M. (2015). Dakar, Touba and the Senegalese cities network produced by climate change. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 13, 95–102. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2015.02.009>
- Hanjra, M. A., and M. E. Qureshi. (2010). Global water crisis and future food security in an era of climate change. *Food Policy* 35 (5):365–377. <http://dx.doi.org/10.1016/j.foodpol.2010.05.006>
- Human Rights Watch (HRW) (2020). *Deportation with a Layover. Failure of Protection under the US-Guatemala Asylum Cooperative Agreement*. Dostopno na: *Deportation with a Layover Failure of Protection under the US-Guatemala Asylum Cooperative Agreement*; <https://reliefweb.int/report/united-states-america/us-government-s-new-safe-third-country-deal-guatemala-puts-asylum>.
- Hutson, A. (2021). In the Ocean: Senegal's Plastic Waste Problem. *Africa Today*, 68(1), 145–150.
- Instituto Nacional de Estadística Guatemala (INE) (2018). *Portal de Resultados del Censo 2018*. Available at: https://censopoblacion.gt/archivos/resultados_censo2018.pdf

- Instituto Nacional de Estadística Guatemala (INE) (2019). .Portal de Resultados del Censo 2019. Available at: <https://www.ine.gob.gt/ine/>
- Ionesco, D., Mokhnacheva, D., Gemenne F. (2016). The Atlas of Environmental Migration, IOM.
- IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) (2021). Sixth Assessment Report, Climate Change 2021: The Physical Science Basis. <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-i/>
- Jacobson, C. et al. (2019) 'When is migration a maladaptive response to climate change?', *Regional Environmental Change*, 19(1), pp. 101–112. doi:10.1007/s10113-018-1387-6.
- Kaczynski, V. M., & Fluharty, D. L. (2002). European policies in West Africa: Who benefits from fisheries agreements? *Marine Policy*, 26(2), 75–93. [https://doi.org/10.1016/S0308-597X\(01\)00039-2](https://doi.org/10.1016/S0308-597X(01)00039-2)
- Kelman, I. (2020). 'Does climate change cause migration?', in Fiddian-Qasmiyeh, E. (ed.) *Refuge in a Moving World: Tracing refugee and migrant journeys across disciplines*. London: UCL Press, pp. 111–122.
- Laczko F., Aghazarm C. (eds) (2009). *Migration, Environment and Climate Change: Assessing the Evidence*, Geneva: International Organization for Migration.
- Lietaer, S., & Durand-Delacre, D. (2021). Situating 'migration as adaptation' discourse and appraising its relevance to Senegal's development sector. *Environmental Science & Policy*, 126, 11–21. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2021.09.008>
- Maelo, F., Harris, G. (2021), Conflict Policing in the Pastoral Communities in Isiolo County, *Journal of Conflict Management*, 2(1), 13.
- Mbembe and David Theo Goldberg in conversation about Critique of Black Reason.
- Mbembe, A. (2020, April 13). The Universal Right to Breathe. In the Moment. <https://critinq.wordpress.com/2020/04/13/the-universal-right-to-breathe/>
- Mbembe, A., and Goldberg D.T: (2018). "The Reason of Unreason': Achille
- Mezzadra, S., Neilson B. (2013). *Border as method, or the Multiplication of Labor*, Durham-London: Duke University Press.
- Ministerio de Ambiente y Recursos Naturales (MARN). (2015). Segunda comunicación nacional sobre cambio climático Guatemala. Guatemala.
- Ministerio de Ambiente y Recursos Naturales (MARN). Acuerdo Ministerial 5-2016 (2016). Guatemala: Diario de Centroamérica.
- Ministerio de Ambiente y Recursos Naturales (MARN). Política nacional de cambio climático. Acuerdo Gubernativo 329-2009 (2009). Guatemala.
- Musarò P. (2019). 'Aware Migrants: The role of information campaigns in the management of migration', in *European Journal of Communication*, 34(6), pp. 629–640.
- NASA Earth Observatory (2017). Cambodia's Forests Are Disappearing. Dostopno na: <https://earthobservatory.nasa.gov/images/89413/cambodias-forests-are-disappearing>
- Ndour, A., Laïbi, R. A., Sadio, M., Degbe, C. G. E., Diaw, A. T., Oyédé, L. M., Anthony, E. J., Dussouillez, P., Sambou, H., & Dièye, E. hadji B. (2018). Management strategies for coastal erosion problems in west Africa: Analysis, issues, and constraints drawn from the examples of Senegal and Benin. *Ocean & Coastal Management*, 156, 92–106. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2017.09.001>
- Nyariki, D.M., Amwata, D.A. (2019), The value of pastoralism in Kenya: Application of total economic value approach, *Pastoralism* 9, 9.

- Okafor-Yarwood, I. and Belhabib, D. (2020) 'The duplicity of the European Union Common Fisheries Policy in third countries: Evidence from the Gulf of Guinea', *Ocean & Coastal Management*, 184, p. 104953. doi:10.1016/j.ocecoaman.2019.104953.
- Pak, K. and Saing, S. (2019) *Vulnerability and Migration in Cambodia*. Phnom Penh: World Food Programme. Dostopno na: <https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000105976/download/>.
- Parenti, C. (2011). *Tropic of chaos: Climate change and the new geography of violence*. Nation Books.
- Paul A. L., Kwonyike J. , Mulongo L., Kamar Imana D. (2022), *Extractives Industries and Conflict: Reduction of Risks Associated with Extractive Industries in Turkana County, Kenya*, *International Journal of Current Science Research and Review*, 5/2, 291.
- Pool, T. et al. (2019) 'Fish assemblage composition within the floodplain habitat mosaic of a tropical lake (Tonle Sap, Cambodia)', *Freshwater Biology*, 64(11), pp. 2026–2036. doi:10.1111/fwb.13391.
- Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD) (2016). *INFORME NACIONAL DE DESARROLLO HUMANO GUATEMALA*. Dostopno na: <http://desarrollohumano.org.gt/biblioteca/informes-nacionales/>
- Renou, Y. Diallo A. (2019), *Changement climatique et migrations : qualification d'un problème, structuration d'un champ scientifique et activation de politiques publiques*, *Mondes en développement* 2015/4, 172, pp. 87-107.
- Sheller, M. (2018). *Mobility justice: The politics of movement in an age of extremes*, New York: Mimi Sheller.
- Solano Garrido, A.L., Ochoa, W., (2019). *Agricultura y seguridad alimentaria*. In: Castellanos, E.J., Paiz-Estévez, A., Escobar, J., Rosales-Alconero, M., Santizo, A. (Eds.), *Primer reporte de evaluación del conocimiento sobre cambio climático en Guatemala*. Editorial Universitaria UVG., Guatemala, pp. 108–141.
- Sourn, T. et al. (2021) 'Evaluation of Land Use and Land Cover Change and Its Drivers in Battambang Province, Cambodia from 1998 to 2018', *Sustainability*, 13(20), p. 11170. doi:10.3390/su132011170.
- Sow, P., Marmer, E., & Scheffran, J. (2016). *En route to Hell: Dreams of Adventure and Traumatic Experiences Among West African "Boat People" to Europe*. In L. Mannik (Ed.), *Migration by Boat: Discourses of Trauma, Exclusion and Survival*. Berghahn Books.
- Spires R.W. and Tost J. (2017). "Rural Cambodian Women's Perspectives: An Exploratory Study on Community Ailments, Migration and Opportunity." *Asia Pacific Journal of Social and Behavioral Sciences*, 14, pp. 9-26.
- Squire, V. (2017). *Governing migration through death in Europe and the US: Identification, burial and the crisis of modern humanism*. *European Journal of International Relations*, 23(3), 513–532. <https://doi.org/10.1177/1354066116668662>
- Theory, Culture & Society* 35, 7–8: 205–27. <https://doi.org/10.1177/0263276418800843>
- Thorp R, Caumartin C, Gray-Molina G. (2006). *Inequality, Ethnicity, Political Mobilisation and Political Violence in Latin America: The Cases of Bolivia, Guatemala and Perú*, *Bulletin of Latin American Research*, Vol. 25, No. 4, pp. 453–480 <https://doi.org/10.1111/j.1470-9856.2006.00207.x>
- UN Human Rights Council (2021), Resolution 48/13 adopted on 8 October 2021 (A/HRC/48/L.23/Rev.1d)
- UNDP (2018), *Kenya Annual Report*

UNDP (2019) Human Development Report 2019: Sustaining Natural Resources for All | UNDP in Cambodia. UNDP. Dostopno na: https://www.kh.undp.org/content/cambodia/en/home/library/human_development/human-development-report-2019--sustaining-natural-resources-for-.html (Dostop: 2. oktober 2020).

Van de Sandt, J. (2009). Mining Conflicts and Indigenous Peoples in Guatemala, Amsterdam University Law Faculty. Dostopno na: https://www.cordaid.org/nl/wp-content/uploads/sites/2/2012/12/Mining_Conflicts_and_Indigenous_Peoples_in_Guatemala.pdf

Vigil Díaz-Telenti, S. (2019) Geopolitical Ecologies of Environmental Change, Land Grabbing and Migration: comparative perspectives from Senegal and Cambodia. Centre for Local Democracy. Available at: <https://repub.eur.nl/pub/120765> (Dostop: 30. september 2021).

WFP (2019) Cambodia country strategic plan 2019-2023. Phnom Penh: World Food Programme. Dostopno na: https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000112436/download/?_ga=2.237338626.360041664.1602142466-513792381.1602142466 (Dostop: 8. oktober 2020).

World Bank (2017), Guatemala data. Pridobljeni 26. oktobra 2017, <https://data.worldbank.org/country/guatemala>

AVTORICE IN AVTORJI – UNIVERZA V BOLOGNI

Elena Giacomelli, *podoktorska raziskovalka*

Elisa Iori, *podoktorska raziskovalka*

Susanna Villani, *podoktorska raziskovalka*

Sarah Walker, *podoktorska raziskovalka*

Pierluigi Musarò, *redni profesor*

Matteo Vittuari, *izredni profesor*

Marco Borraccetti, *izredni profesor*

Elisa Magnani, *izredna profesorica*

S PRISPEVKI IN KOORDINACIJO ORGANIZACIJE WEWORLD

Margherita Romanelli, *koordinatorica EU programov in mednarodnih politik & zagovorništvo*

Natalia Lupi, *koordinatorica konzorcija #ClimateOfChange*

David Wiersma, *projektni vodja #ClimateOfChange*

Rachele Ponzellini, *komunikatorica WeWorld*

Marika Giudici, *projektna vodja WeWorld Kenya*

Amos Otiego, *komunikator WeWorld Kenya*

Steve Kioko, *projektni sodelavec WeWorld Kenya*

Rachel Sintamei, *projektna sodelavka WeWorld Kenya*

Lavinia Viglietti, *projektna vodja WeWorld Cambodia*

Stefano Piziali, *vodja zagovorništva, partnerstev na ravni politik in EU & italijanski programi*

Stefania Piccinelli, *vodja mednarodnih programov*

Andrea Comollo, *vodja komunikacij*

Projekt "End Climate Change, Start Climate of Change" sofinancira Evropska komisija v okviru programa DEAR (Development Education and Awareness Raising), njegov cilj pa je razviti zavest in kritično razumevanje mladih državljanov EU o migracijah, ki jih povzročajo podnebne spremembe, kot eden največjih izzivov globaliziranega sveta.

Naš glavni cilj je zgraditi boljšo prihodnost za podnebne migrante in za mlade, ki se bodo soočili z najhujšimi posledicami podnebne krize.

V kampanji #ClimateOf Change bomo poudarili soodvisnost lokalnih in globalnih neenakosti, z namenom, da opolnomočimo mlade ne le za spreminjanje njihovega vsakdanjega življenja, temveč tudi za to, da postanejo zagovorniki vprašanj globalne pravičnosti.

PARTNERJI

act:onaid

Member of
act:onaid

www.climateofchange.info/slovenia

Co-funded by
the European Union

Comune di Bologna

ALMA MATER STUDIORUM
UNIVERSITÀ DI BOLOGNA